

- ⊕ **Cinema:** Festival Animac a Lleida
- ⊕ **Fires:** Saló del Còmic de València
- ⊕ **Exposicions:** 'Objectes de diseg' a Barcelona

RETORN A CATALUNYA

MICROTALLS DIARIS DE LLUM, DELÍCIES DEL MÓN RURAL

MERCÈ IBARZ

Portada del 'Segre' de dilluns 24-2-20. MERCÈ IBARZ

Endesa i la Generalitat es veuen obligades a respondre a vint consistoris lleidatans perquè l'elèctrica renovi la xarxa

Caram, a les terres de Lleida estan més malament que no pas a la Franja! A Saidí la llum no se'n va cada dia, ni una ni unes quantes vegades. La companyia, Endesa, ho fa menys sovint, pel que em diuen la família i els veïns. Ho fa només que caiguin quatre gotes i són quasi sempre microtalls, curtcircuits breus. Però en la nostra experiència pròpia, sí que et pot deixar quatre hores i quart sense electricitat, com va passar diumenge, de les 11 a un quart de 4 de la tarda. I t'has de fer un dinar fred, perquè ara la cuina també és elèctrica i ho és el forn i, no cal dir-ho, el micro. Però la qüestió és la mateixa: talls de llum repetits, amb més o menys freqüència, sense que s'hi pugui fer res: la xarxa és tan malmesa i fa tant que Endesa no l'adoba que els talls d'electricitat són el pa, si no de cada dia, d'unes quantes vegades al mes.

Delícies de la vida rural, és profecia. De la vida rural que, dona, sí que s'ha anat buidant en aquestes terres, però de serveis. No tant de gent –els emigrants ho compensen– sinó de serveis públics, tant els que no pagues com el que, la llum, sí que pagues. Prou de parlar del món rural amb clíxés cool a l'últim grunyit de la moda, com si no bastessin els de sempre

Prou de parlar del món rural amb clixés 'cool' a l'últim grunyit de la moda, com si no bastessin els de sempre repetits des de sempre. Món rural abandonat pels serveis públics i parapúblics

Com si fóssim als inicis de la llum elèctrica, tu. Però almenys ha quedat clar que els estornells són intel·ligents i saben bé on viuen i qui els vol mal

repetits des de sempre. Món rural abandonat pels serveis públics i parapúblics.

Quan anem a esmorzar dilluns al bar abans de sortir cap a Barcelona el Segre encara no ha arribat, el trobem a la Panadella. A la portada, una alegria de debò. Teniu la foto amunt: uns quants consistoris han creat un 'Registre per comptabilitzar els microtalls de llum en una vintena de pobles'. Municipis de quatre comarques, que aviat és dit: les Garrigues, el Segrià, la Noguera i l'Urgell. Terres productives, pencaires. Si no en tenien prou amb la manera com van les coses en els negocis del camp, els talls de llum en una economia tan dominada per l'electricitat (no solar) clamen al cel. Com que brams d'ase no hi arriben, al cel, s'han posat a la feina, els ajuntaments. A veure què diu Endesa.

L'ajuntament de l'Albagés ha obert un fil de Twitter al web oficial per recollir els incidents del poble. Sarcàstic, murri: 'Benvinguts a un poble on els estornells són molt intel·ligents i en el qual cada dia l'elèctrica Endesa regala més de cinc microtalls.' Què hi pinten, els estornells? Doncs que l'elèctrica els dóna la culpa dels talls i es queda ben ampla, amb tota la barra.

De moment ningú que conegui no ha hagut de canviar res a casa ni al magatzem per les avaries que poden causar, i causen, els talls en els diversos estris i andròmines que funcionen elèctricament, que quan t'hi fixes resulta que són moltíssims. És que no funciona ni la calefacció. Com que va amb gasoil no hi penses, però, és clar, la connexió de la caldera és elèctrica. En fi, que cadascú faci la llista de coses que paga i no digueu que no és l'hora de més energia solar.

Consistoris de la Franja, fem com a les comarques catalanes, igual que han fet els pagesos del Baix Cinca i del Segrià respecte del comerç espantós de la fruita dolça. Unir-se als ajuntaments que han reaccionat als microtalls endesiens. Ara l'elèctrica aquesta diu que per als propers dos anys té previstos 4,8 milions d'euros a Lleida per a adobar la cosa. I el director general d'Energia de la Generalitat, Pere Palacín, s'ha hagut de reunir a Lleida amb els presidents de set consells comarcals: els ha promès que el govern hi instal·larà registradors en àrees concretes de la xarxa elèctrica per mesurar la qualitat i la continuïtat (!) del subministrament i actuar-hi si cal.

Com si fóssim als inicis de la llum elèctrica, tu. Però almenys ha quedat clar que els estornells són intel·ligents i saben bé on viuen i qui els vol mal.

'Se n'ha anat la llum', fan els versos d'en Casasses que el meu home anava dient tota l'estona, 'deu estar al lavabo'. Feta merda, sí. 🍷

LA BETH, ELS REFRANYS I ELS AMETLLERS FLORITS

JORDI **BADIA**

Recull de refranys sobre els mesos d'hivern i els anys de traspàs · Què en diu, el refranyer, del canvi climàtic i de la flor de l'ametller?

La flor de l'ametller. WIKIMEDIA
COMMONS

‘E spectacle a l'aire lliure i de franc. Preocupant que cada any el programin més aviat...’ Això deia (originàriament en espanyol) la

cantant surienca Beth Roder-gas a Instagram. El text, acompanyant una fotografia de flors d'ametller novelles, volia indicar que el canvi climàtic fa avançar la florida, cada any una mica. Qui-sap-les seguidores li donaven la raó. Alguna ho posava en dubte i la Beth li contrareplicava (ara en català): ‘No sóc pagesa però sempre m’hi he fixat i sempre florien poc abans de començar la primavera, finals de febrer-març... Enguany fa setmanes que estan floridíssims. S’avancen cada cop més...’ La conversa va continuar fins que la periodista Maite Sadurní parlà amb propietat: ‘Jo no m’hi fixava, però el meu avi que era molt de refranys sempre deia: **Al febrer floreix l’ametller.**’

—
Justa la fusta: si hem de resoldre dubtes sobre flors d'ametller, hem de recórrer o bé a gent del camp o bé al refranyer. Començo per un parent pagès que em diu que, efectivament, enguany la florida s’ha avançat. A Organyà —concreta—, dues o tres setmanes. Però això no és cada any igual, ni cada any més aviat: depèn del fred que faci, és clar. I és diferent a l’Alt Urgell i al Bages (o Menorca, o Alacant, penso...). Evidentment.

—
I ara consultem la segona autoritat: què en diuen els refranys sobre el canvi climàtic? No fa gaire que **ens ho explicava el paremiòleg Víctor Pàmies**: avui ja no se’n fabriquen, de refranys. De manera que no cal que en cerquem, que

del canvi climàtic no en trobarem ni un. Ho provo, tanmateix. Entro a la **Paremiologia Catalana Comparada Digital (PCCD)** i hi escric ‘canvi climàtic’. Res.

—
Providencialment, enmig de la recerca, rebo la trucada d’una amiga i em deixa anar una dita que recorda de la infantesa i que jo no havia sentit mai: **Si vols conèixer el gener, mira l’ametller.** Aquest sí que el trobaré, penso. Torno al cercador d’en Pàmies i hi escric ‘gener’. La resposta em deixa esbalaït: ‘S’han trobat 338 paremiotipus per a la cerca “gener”.’ Ho provo per una altra via i escric ‘ametller’: catorze paremiotipus. Bé, això ja és una altra cosa. Els ressegueixo d’un en un i al capdavant hi trobo una dita molt semblant a la que cercava: **Vols conèixer el gener? Mira l’ametller. Hi entro:** ‘26 recurrències en 11 variants’, una de les quals és, exactament, la que m’havia dit l’amiga. I mirant les variants veig que també es diu al País Valencià, com recull el **Calendari de refranys** de Manuel Sanchis Guarner, i a les Illes, com certifica Jaume Alzamora al recull **Espigolant dins l’antigor. Refranys i dites de la nostra terra.** I què vol dir, exactament, aquesta dita? Ens ho explica el folklorista **Cels Gomis** (1841–1915) al llibre **Meteorologia i agricultura populars**: ‘Que els borrons d’aqueix arbre estan adormits si el fred apreta, i contràriament estan inflats si el temps és de bonança.’

—
Ja ho tenim, doncs: els ametllers sempre han florit al gener, de cap a cap del país. Segur? Sempre? A tot arreu? No. Recordem que Maite Sadurní deia que la

Ja ho tenim, doncs: els ametllers sempre han florit al gener, de cap a cap del país. Segur? Sempre? A tot arreu? No.

El súmmum de la desconfiança és aquell refrany que tots sabem: Març, marçot, mata la vella arran del foc i la jove si pot

florida arribava al febrer. I ho constato a la llista d'en Pàmies: **Pel gener floreix l'ametller** és a tocar de **Al febrer floreix l'ametller** i de **Per Sant Valentí, l'ametller a florir**. El pagès no l'errava pas. Va com va: depèn del lloc i de l'any. I sense poder dir que hi ha una progressió clara (potser l'any vinent tornaran a florir tard), penso que sí que s'hi deu veure una tendència. De tota manera, el refranyer acaba fent una tria: val més que floreixi al febrer que no al març: **Quan l'ametller floreix pel març, vés-hi, si t'hi fan anar; però, si floreix pel febrer, vés-hi amb un paner**.

Una altra cosa de què em parla el pagès: les glaçades. Alguna dita relaciona directament el glaç i la flor: **Les gelades de gener fan florir l'ametller**. Sembla que si glaça al gener o al febrer, no passa res; el perill és que glaci quan es forma el fruit

de l'ametlla, l'ametlló. Per això la saviesa popular recomana a l'ametller que no corri: **Pel gener, ametller, no facis via, que gelarà el millor dia**. La virtut de les glaçades del gener no s'acaben pas als ametllers, sinó que abasten també la terra: **Llaura amb gelada si vols bona anyada**.

—
Un altre arbre que florirà aviat, si no ho ha començat a fer, és el presseguer. Habitualment, la florida esclata durant els mesos de febrer i març, justament quan el dia s'allarga i atrapa la nit: **Quan el presseguer floreix i madura, el dia i la nit són d'una mesura; En florir es presseguer i en sa fruita madurar, es dia està a la par**.

—
Aquests mesos d'hivern —com tots els de l'any, de fet— són farcits de refranys. Del gener, per un seguit, se'n destaca que al camp no hi ha feina (**En gener, gita't en el paller**) i, per tant, que la gent i el bestiar fan despesa i no produeixen (**El gener buida la bóta i el graner; Gener i febrer, mengen més que un poble enter**). Malgrat, tot, el refranyer ens assenyala bé quina feina s'ha de fer (**Pel gener, el camp llaurar, la vinya podar i el vi trascolar**). Com que fa tant de fred, és un mes de mal passar (**Febres de gener, guanys de fosser; Al gener, hi perd el metge i hi guanya el fosser**). Però que faci fred al gener és una cosa bona per al camp (**Gelada de Cap d'Any, pa per a tot l'any**). No és un mal mes, en definitiva, sobretot en comparació amb el febrer (**De gener, n'hi ha hagut molts de bons; de febrers, no gaires**). També la neu, al gener, és més estable, com saben els esquiadors: el sol del febrer la fon més de pressa (**La neu que cau pel gener, s'asseu com un cavaller; la neu que cau pel febrer, fuig com un ca llebrer**).

—
El refranyer no estima gaire el mes de febrer, no pas perquè no hi dediqui dites, sinó perquè en general el tracta de traïdor. El refranyer ens diu que és un mes que passa de pressa (**El febrer corre com un gos llebrer**), però sobretot que és

un caragirat (**El febrer, mes mentider; El febrer, nou cares té**). Per això no en sortirem benparats (**El febrer, de cap o de cua l'ha de fer; Febrer el curt, si entra dolent, pitjor en surt**). També és poc fiable perquè no saps mai si farà bo o no (**Pel febrer, un dia al sol i un altre al braser**). Al camp, és el moment de llaurar, si no s'ha fet abans (**Pel febrer, grata'm bé**). I hom espera que plogui (**Si no plou pel febrer, mal va el graner; Si plou pel febrer, tot va bé**). El refranyer també se serveix del febrer per fer facècies (**Si vols encertar-ho bé, casa't el trenta de febrer**).

—
Però si el febrer és traïdor, el març encara més. El folklorista Valeri Serra i Boldú (1875-1938) ho va sentenciar així: 'És lo mes del any que fa'l temps mes variable.' Vegeu si n'és, que el verb **marcejar** vol dir, justament, 'fer temps variable'. Les nostres dites insisteixen a dir que no ens deixem engalipar per la bonança marcenca (**En tot el març, no te'n llevis ni un pedaç**) i que no és igual el dia que la nit (**Març, marcedor, que de nit fa fred i de dia calor**). El súmmum de la desconfiança és aquell refrany que tots sabem: **Març, marçot, mata la vella arran del foc i la jove si pot** (amb moltes variants: **Març, marçot, mata l'ovella i l'ovellot i la vella arran del foc i la jove si l'hi trob; Març, marçot, tira la vella al clot i la jove si pot...**). Al camp, s'ha acabat el temps de llaurar, definitivament (**Pel març no em gratis pas**).

—
Per acabar-ho d'adobar, el 2020 és any de traspàs. I el refranyer també els maleeix, els anys com aquest: **Any de traspàs, no et fiïs d'ell ni del de detrás; Any de traspàs, no et casis pas, Any de traspàs, ni bóta ni sedàs**. I compte: que la combinació amb el dia Nadal pot ésser nefanda: **Nadal en dijous, any dolent, el de traspàs i el següent**. Quina sort: enguany Nadal és divendres. Ens n'escapem, doncs? I ca!: **Si Nadal cau en divendres i és any de traspàs, no te'n fiïs pas**.

—
No hi ha manera...

JEAN-MARC PUJOL

‘Com a batlle de Perpinyà, rebre Puigdemont és un acte de solidaritat’

El batlle de Perpinyà explica que està content de rebre Carles Puigdemont

ALBERT SALAMÉ

ASSUMPCIÓ MARESMA

Jean-Marc Pujol, batlle de Perpinyà, ens rep a la casa de la vila un dia abans que el president Carles Puigdemont i els consellers Clara Ponsatí i Toni Comín arribin a la ciutat. Ens diu que tot és a punt i en ordre. Del partit Republicans, que

pertany al Partit Popular europeu, és en plena campanya electoral. Confia i desitja ser reelegit en el càrrec. No és independentista, ni nacionalista, però viu l'organització d'aquest acte dels exiliats catalans com un acte de solidaritat i de reivindicació de la llibertat d'expressió.

Creu que els exiliats i presos polítics catalans han tingut un tracte massa dur i que el conflicte s'ha de resoldre políticament. Està content de rebre Carles Puigdemont, que coneix de fa anys. En aquesta entrevista el batlle de Perpinyà, nascut a Algèria i descendent

Estic content de rebre a Puigdemont perquè jo també tinc una història d'exili

Perpinyà és terra d'exili

de catalans i valencians, recorda el seu exili personal i el de la seva família i explica que això el fa ser més a prop de Puigdemont.

—**Nerviós per l'acte de demà?**

—No, estic content de rebre a Puigdemont perquè jo també tinc una història d'exili. Jo sé què és haver d'abandonar el teu país, jo ho he viscut. Quan parlo amb Carles Puigdemont i li telefono, penso que ell no pot venir a casa seva. A mi em van fer marxar de casa meua per raons polítiques i mai més no hi vaig poder tornar. Jo tenia dotze anys i me'n recordo molt. Tots vam venir cap aquí i va ser difícil, encara més per als meus pares i els avis.

—**Vau néixer a Algèria, però els vostres avis havien emigrat de Catalunya i del País Valencià?**

—Nosaltres vivíem a Algèria. El meu avi Pujol hi va anar l'any 1889 i es va casar amb una catalana de Camprodon. Els meus avis materns eren de Xaló, un poble a prop de Dénia. Encara que semblava estrany, no vaig parlar mai català ni amb la meua mare ni amb els meus avis. Una cosa semblant els passa ara als meus néts Batiste i Charlotte, que han nascut aquí. El seu avi patern, Joaquim, és de Camprodon però no els ha parlat mai català. Quan va venir aquí va començar a parlar francès. A vegades en parlem tots dos, de tot això. Crec que la preocupació dels meus avis quan van anar a Algèria era aprendre la llengua d'allà. I en Joaquim em diu això mateix, que ell va fer esforços per parlar francès. És ben particular. Més d'un segle després, als meus néts els passa això mateix que en va passar a mi. S'ha reproduït la història en un altre context.

—**Tampoc parlàveu 'patuet', una mena de barreja que era habitual a Algèria colonial?**

—No el parlava però l'havia sentit. En recordo expressions catalanes com ara 'un cop' o 'avui'.

—**Com acollirà Perpinyà demà Carles Puigdemont, Clara Ponsatí i Toni Comín?**

—Per mi, com a batlle de Perpinyà, rebre Puigdemont és un acte de solidaritat. Puigdemont ve a Perpinyà perquè com a batlle de la ciutat vaig posar de seguida a disposició dels organitzadors el Palau de les Exposicions. Seran molt ben acollits per la ciutadania i per mi, encara més, perquè el conec de fa molt de temps, de quan era batlle de Girona. També he tingut molt bona relació amb Artur Mas, Jordi Pujol i més polítics catalans.

—**Què significa per a Perpinyà aquest acte?**

—Perpinyà és terra d'exili. Al final de la guerra d'Espanya, hi va haver molts catalans i espanyols que van fugir i es van quedar aquí. Després, hi va haver un segon exili que va ser el dels qui van venir d'Algèria, com la meua família. I, encara més tard, hi ha hagut l'exili econòmic. Per tant, com a terra d'exili, per a Perpinyà és important rebre Carles Puigdemont perquè ell viu a l'exili.

—**Com viurà aquest dia la ciutat? Logísticament ha estat complicat?**

—A la ciutat hi ha molta gent satisfeta: els hotelers, els comerciants, els restauradors... També n'hi ha que es pregunten com anirà. La prefectura ha vetllat per la seguretat i la policia municipal s'ha ocupat de tot el que feia falta. Logísticament, ha estat complicat perquè a França les regles són molt estrictes i en matèria de seguretat s'han pres moltes mesures. L'organització és més pesada aquí. Però tot és en ordre i a punt.

—**Heu rebut pressions del govern espanyol per tal d'impedir l'acte?**

—No n'he rebut cap. Quan vaig rebre pressions va ser quan va venir el president Torra. L'ambaixador d'Espanya em va escriure i va interpel·lar el president de la República perquè no rebés el president de la Generalitat. Ara, en canvi, no he tingut cap pressió.

*La situació s'ha de
resoldre políticament
i no jurídicament*

—I què va passar amb el president Torra?

—Escolteu, jo sóc Jean-Marc Pujol, un batlle francès, que rep qui vol sense pressions de ningú. Vaig contestar al prefecte i a l'ambaixador d'Espanya que jo era a França i feia el que creia que havia de fer. Jo no em posava pas en la política espanyola. A França jo rebo qui jo vull.

—I París, no ha fet cap pressió contra l'acte?

—Ells han dubtat de donar l'autorització a la manifestació.

—Sí?

—Sí, van dubtar dies i dies a donar l'autorització per a la manifestació. Van fer de tot per salvar la cara. No va ser fins la setmana passada, després d'insistir-hi, que van dir 'si no hem dit res es pot fer'. Jo de

bon començament, ja fa tres mesos, vaig dir que sí per raons que són de solidaritat.

—No sou independentista però, en canvi, doneu suport als presos i exiliats polítics catalans? Això els polítics espanyols no ho fan.

—Jo faig això perquè és una qüestió de llibertat d'expressió i de solidaritat. La meva anàlisi personal és que la situació s'ha de resoldre políticament i no jurídicament. Aquesta és la meva posició des del començament. De la mateixa manera que vaig rebre Quim Torra perquè representa una institució democràtica com la Generalitat i vaig rebre Pedro Sánchez, president del govern espanyol que va venir per l'aniversari de la Retirada, ara rebo Puigdemont. Tot aquest problema no és regulat políticament sinó jurídicament i del punt de vista jurídic europeu el senyor Puigdemont

Jean-Marc Pujol fulleja el llibre 'Algèria, una mirada des de les dues ribes'. ALBERT SALAMÉ

és un eurodiputat. I, per tant, no hi ha cap problema.

—També us heu manifestat en contra que els representants polítics i de les associacions catalanes independentistes siguin a la presó.

—Jo no entro en el dret jurídic espanyol, però com a europeu que sóc penso que són unes sancions massa fortes.

—Hi teniu gaire relació, amb Girona?

—Conec molt bé Catalunya. Com us he dit abans, els meus avis hi van néixer. Tinc la meua casa familiar a l'Estartit, al costat de Torroella, i passo les vacances al cap de Creus, m'agrada fer submarinisme. Molts perpinyanesos viuen això sense fer diferències. No fem pas diferència entre França i Catalunya. No fem distinció. A mi la situació política m'ha entristit i no comprenem per què puc ser català i francès, català i europeu o català i espanyol. Comprens totes les maneres de pensar, però la meua és aquesta.

—Hi ha d'haver més relació econòmica entre la Catalunya del nord i la del sud?

—Catalunya està massa girada cap a Espanya, no mira gaire cap aquí. Hi ha moltes més empreses espanyoles que catalanes instal·lades aquí.

—Cal estimular-la, aquesta relació econòmica?

—Sí, però com et dic no n'hi ha gaire. Hi ha més lligam cultural que no econòmic. Ara fem l'Any de la Sardana a Perpinyà. Les relacions són fortes en l'àmbit cultural.

—Per què la catalanitat a Catalunya Nord no va vinculada a la llengua? Cal que això canviï?

—El català es fa servir poc aquí i això és difícil de canviar. L'ajuntament ajuda les escoles Bressola i Arrels. Ara proposem de fer un col·legi-institut català. He posat a disposició un local, ara cal que les associacions l'agafin.

—Cal ampliar el protocol de la llengua. L'altre dia hi va haver el primer debat electoral en català organitzat per Ràdio Arrels. Allà es va parlar de la necessitat d'ampliar el protocol.

—El protocol es pot millorar o augmentar, però cal que la gent parli català. Els papers de l'ajuntament són bilingües, però fa falta que la població faci seva la llengua. Tenim l'experiència del Teatre de l'Arxipèlag, que ha tingut directors catalans com ara Domènec Rexach o Borja Sitjà i el teatre en català no ha funcionat. A França hi ha un problema de fons i és que l'estat no finança l'ensenyament en català, ni en bretó...

—Ara que som en període electoral municipal, el Front National continua essent una de les principals amenaces?

—El 2014 el Front National era un perill i el vam vèncer. Llavors tenia el 34%, ara té el 30%. A partir d'aquell moment calia combatre'l, però la situació és diferent. Ara no m'inquieta pas Perpinyà, sinó que el Front National sigui important a tot França. Aquest populisme emergent ara és a tot Europa i això m'inquieta.

—La candidatura macronista En Marxa és una novetat en aquestes eleccions municipals. Creieu que poden canviar el mapa municipal de l'estat francès? I a Perpinyà?

—Aquí, ara són els quarts.

—Us veig convençut de guanyar

—Sí.

—Als catalans del sud que vindran demà a visitar Perpinyà, què els voleu dir?

—Estigueu orgullosos de ser catalans i de la vostra vila, Perpinyà, la catalana. Veniu a visitar-la, veniu a conèixer els vostres edificis històrics. Si us interessa la ciutat, us interessarà la història catalana.

—Diuen que l'acte de demà també pot condicionar les eleccions municipals?

—No, això no és cert, no hi tindrà cap influència. ■■

Entre nord i sud hi ha més lligam cultural que no econòmic

Estigueu orgullosos de ser catalans i de la vostra vila, Perpinyà, la catalana

Puigdemont és aclamat a l'estadi Aimé Giral de la USAP

En imatges Us oferim les imatges de l'arribada del president Carles Puigdemont a l'estadi de la USAP

El nom de Carles Puigdemont s'ha afegit al 'mur de les llegendes' de l'estadi de la USAP. Puigdemont i el president de la USAP, François Rivière, l'han destapat. ALBERT SALAMÉ

Puigdemont ha estat aclamat al camp de la USAP. ALBERT SALAMÉ

Perpinyà, en campanya electoral: entre la continuïtat, la renovació i l'ascens de l'extrema dreta

L'Aravot L'acte del Consell per la República marca el començament de la campanya de les eleccions municipals

SEDA HAKOBYAN I ALEXANDRE SOLANO

Perpinyà és avui el centre de la política catalana, amb l'acte del Consell per la República, que reunirà desenes de milers de persones. Però aquesta no és l'única qüestió que plana sobre la vida política de la ciutat, perquè dilluns comença la campanya d'unes de les eleccions més transcendents. Els comicis locals, que es fan cada sis anys, són possiblement els més renyits de la història: hi ha cinc candidatures que poden passar a la segona volta i l'ombra d'una batllia encapçalada per l'extrema dreta és com més va més allargada.

Un punt d'inflexió en la política local

La ciutat de Perpinyà és governada d'ençà de fa més de mig segle per un mateix projecte. Paul Alduy (batlle de 1959 a 1993) va ser succeït pel seu fill, Joan Pau Alduy (batlle de 1993 a 2009), i aquest va ser substituït per l'actual batlle, Jean-Marc Pujol, regidor d'ençà de 1989 i que es presenta enguany per a un tercer mandat al capdavant de l'ajuntament.

L'oposició s'ha organitzat per evitar un nou mandat de Pujol. De l'esquerra fins a l'extrema dreta, tots denuncien l'opacitat en l'administració, la ineficàcia econòmica i la creació d'un sistema clientelar a conseqüència d'un domini absolut de la institució durant dècades.

Els desafiaments i els problemes són reals. Perpinyà és la **quarta ciutat** amb més desigualtat econòmica de

l'estat francès i gairebé un terç de la població viu per sota el **llindar de la pobresa**. El barri de Sant Jaume, bastió de la comunitat gitana, és una de les zones més degradades d'Europa, i el barri del Baix-Vernet té una taxa de pobresa del 68% i prop de la meitat dels seus habitants viuen amb uns ingressos entre 300 euros i 600 mensuals.

Mentre el batlle proposa un programa electoral continuïsta, centrat en la seguretat i en l'experiència, la resta de formacions opten pel canvi i denuncien grans obres ineficaces (com el teatre de l'Arxipèlag o l'estació de TGV) i una política dirigida a aconseguir col·lectius concrets, com els gitanos i els *pieds-noirs*.

El fantasma de l'extrema dreta que es va esquivar el 2014

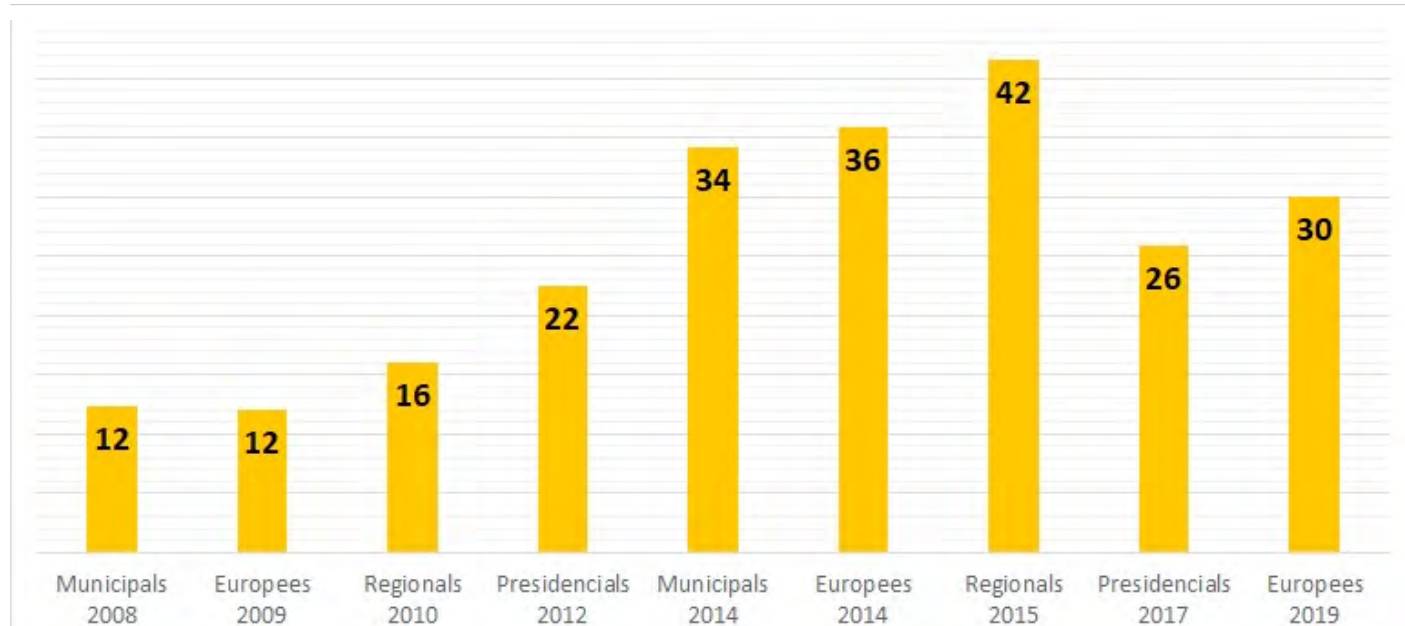
Aquests darrers anys, el sistema de partits a la ciutat l'ha encapçalat la dreta i l'extrema dreta, mentre que l'esquerra ha estat històricament fragmentada. En les eleccions municipals del 2014, Perpinyà ja va ser molt a prop de tenir un batlle d'extrema dreta.

El candidat més votat en la primera volta va ser Louis Aliot, del Front Nacional. Tanmateix, per barrar el pas a l'extrema dreta, el candidat socialista, Jacques Cresta, tot i poder passar a la segona volta, va decidir de retirar-se i donar suport a la candidatura de Pujol. Finalment, amb només dues opcions, Aliot va ser derrotat, tot i haver obtingut el 45% dels vots.

Aquella primera volta de les municipals era la primera vegada que la formació d'extrema dreta assolía la primera

Estàtua d'Aristides Maillol a la casa de la vila de Perpinyà. ALBERT SALAMÉ

Resultat del Front Nacional / Agrupament Nacional en les primeres voltes de les eleccions a la ciutat de Perpinyà. vw

posició a la ciutat. D'aleshores ençà, ha estat la guanyadora en la primera volta de totes les eleccions.

La ciutat és un laboratori per a l'extrema dreta. Aliot, ex-vice-president del Front Nacional (2011-2018) i ex-parella de Marine Le Pen (2009-2019), s'ha establert a la ciutat com a cap local i ha estat capaç de normalitzar el discurs de l'Agrupament Nacional, amb un suport molt transversal i heterogeni.

El partit ha fet un gir de discurs cap a la moderació, i el dirigent evita qualsevol referència racista i homòfoba, a més de les afirmacions fora de lloc. El discurs se centra en qüestions econòmiques, com ara l'ocupació, els impostos, la defensa dels productes locals i el refús de l'ultraliberalisme; la seguretat i el respecte cap als 'valors francesos'; la defensa de la democràcia directa i la denúncia d'una elit política local.

Això li permet de tenir un suport més ampli, que va, tal com diuen, dels 'gitanos als

burgesos'. Els seus feus són els barris més modestos, els barris dels *pieds-noirs* –com el barri del Molí de Vent–, el districte de Sant Jaume, però també les zones residencials més riques de l'est de la ciutat.

Una triangulació clau

El sistema electoral té una gran influència en qualsevol votació. En el cas de les eleccions municipals, si cap dels candidats no obté la majoria absoluta, poden passar a la segona volta les llistes que assoleixen el 10% dels vots. En aquesta votació, el partit més votat obté automàticament la meitat dels regidors, i la resta es reparteix de manera proporcional entre totes les llistes, inclosa la guanyadora. Això fa que aconseguir la victòria, encara que sigui per un vot, garanteixi tenir la majoria absoluta.

Aquest sistema pot afavorir l'extrema dreta. En trobem un precedent a les eleccions a Besiers (Occitània) del 2014, amb un sistema de partits i

uns problemes molt similars als de la capital de Catalunya Nord. El candidat del Front Nacional, el periodista i fundador de Reporters Sense Fronteres, Robert Ménard, va obtenir la batllia de la ciutat. En la primera volta, va aconseguir el 45% dels vots, igual com Aliot a Perpinyà, però en aquest cas, la candidatura d'esquerres no es va retirar pas, de manera que en la segona volta, amb un 47% dels vots, Ménard va desbancar Raymond Couderc, dels Republicans i batlle d'ençà del 1995.

Això mateix podria passar a Perpinyà, on aquesta vegada és molt més difícil que només hi hagi dues candidatures en la segona volta, cosa que pot beneficiar el candidat de l'extrema dreta, la qual pronostiquen que serà la força més votada.

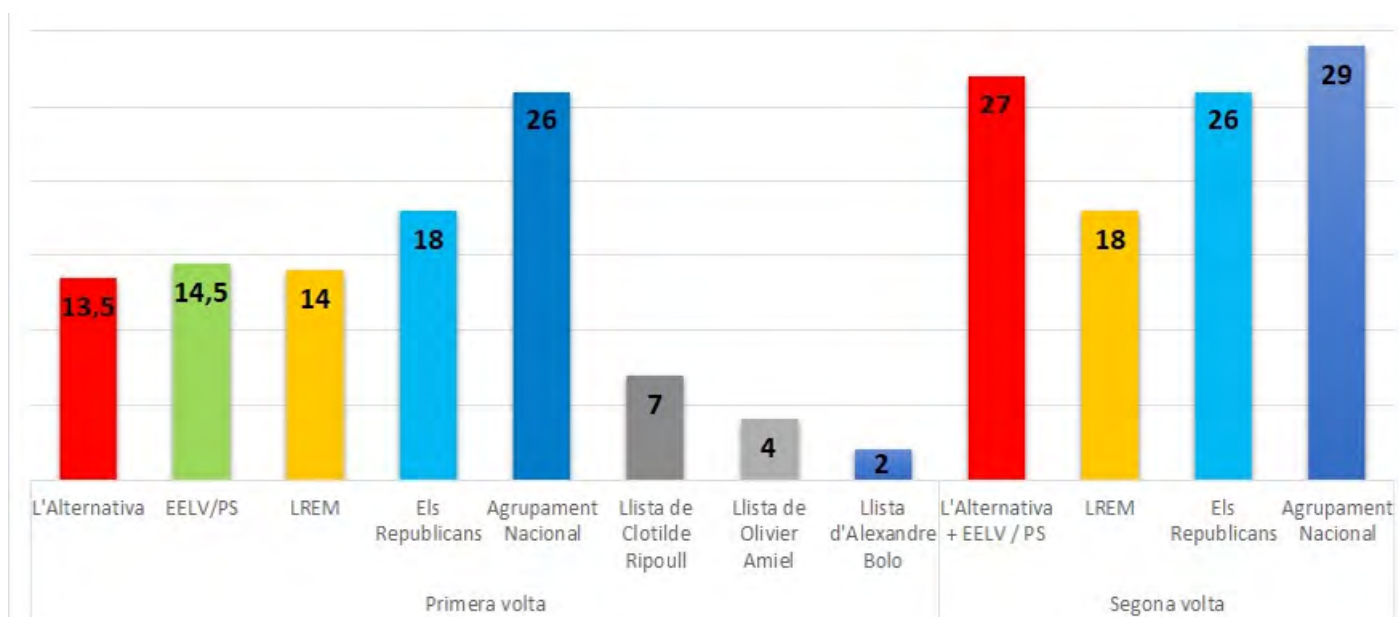
Un batlle d'extrema dreta?

La primera volta serà el 15 de març i la segona, si calgués, es faria una setmana més tard. Més enllà de les

dues grans candidatures, la dels Republicans, amb Jean-Marc Pujol al capdavant, i la d'Agrupament Nacional, amb Louis Aliot com a cap de llista, n'hi ha tres amb un ampli suport que molt probablement passaran a la segona volta i que poden disputar la batllia.

Qui va ser adjunt de Pujol, Romain Grau, es presenta per la República En Marxa, el partit d'Emmanuel Macron, i compta també amb el suport dels catalanistes de Sí al País Català. Els sondatges li pronostiquen un 14% dels vots, molt a prop de Pujol, un resultat que li permetria de passar a la segona volta.

Pel que fa a l'esquerra, després d'haver anat fragmentada en unes quantes eleccions, aquesta vegada hi ha dues grans candidatures arran de la confluència d'aquest espai. La primera és encapçalada per la vice-presidenta d'Occitània i cap dels Verds a Catalunya Nord, Agnès Langevine, la qual, en coalició amb els socialistes, podria obtenir un 15% dels

Resultat en la primera i la segona volta. Enquesta d'Ifop de gener del 2020. vw

vots. L'altra és l'Alternativa, una candidatura ciutadana que té el suport d'una gran part dels partits d'esquerres (el Partit Comunista Francès, el Nou Partit Anticapitalista, la França Insubmisa, Génération.s i Esquerra Republicana de Catalunya Nord) i que, segons els sondatges, també podria passar a la segona volta.

Hi ha altres candidats amb menys possibilitats, com ara Clotilde Ripoull (7%), que comparteix llista amb Unitat Catalana, Olivier Amiel (4%), adjunt del batlle aquesta legislatura, i Alexandre Bolo (2%), candidat del Front Nacional ara fa tres anys.

La situació és molt fragmentada i hi ha cinc llistes que poden obtenir un bon resultat, tot i l'avantatge d'Aliot. Amb un resultat ajustat, és difícil que ni les llistes d'esquerres ni la de Grau ni la de Pujol mateix decideixin de retirar la candidatura per facilitar la victòria del rival i, d'aquesta manera, evitar la de l'extrema dreta. També

El procés català ha fet revifar el moviment catalanista a Catalunya Nord

sembla complicat que acabin confluint en una única candidatura, tenint en compte que l'oposició és molt crítica amb el batlle actual.

En definitiva, el fet que hi hagi tantes candidatures que poden guanyar i amb diferències mínimes les unes amb les altres, tal **com marquen** els sondatges, pot acabar beneficiant el cap de llista d'Agrupament Nacional i fer que hi hagi un batlle d'extrema dreta els sis anys vinents.

La catalanitat: una qüestió transversal

Com explica el president de la delegació nord-catalana del Consell per la República, Josep Bonet, el procés català

ha fet revifar el moviment catalanista a Catalunya Nord. Amb motiu de l'acte d'avui, poques setmanes abans de la primera volta electoral, tots els candidats han fet gestos envers el catalanisme. Per exemple, s'ha fet el primer **debat en català** de la història per a les eleccions de la ciutat.

El batlle, Jean-Marc Pujol, rep avui el president Carles Puigdemont, Toni Comín i Clara Ponsatí a l'ajuntament; també ha portat el llac groc i ha signat un manifest per la llibertat dels presos polítics.

El candidat Romain Grau ha anunciat que **assistiria a l'acte** perquè era una qüestió de llibertats civils. A més, a la seva llista hi ha el partit catalanista Sí al País Català i noms com Brice Lafontaine, ex-tinent de batlle i membre del Comitè de Solidaritat, qui ha denunciat que el govern municipal no havia fet efectiu cap punt pactat sobre l'ensenyament del català ni les relacions transfrontereres, motiu pel qual va abandonar l'executiu de la ciutat.

La llista de Clotilde Ripoull, que inclou el partit Unitat Catalana, vol reobrir la delegació de Perpinyà a Barcelona, fer les senyalitzacions totalment bilingües i les comunicacions de l'ajuntament també en les dues llengües. L'Alternativa, encapçalada per Caroline Forgues, té l'adhesió d'ERC i va comptar amb Montse Bassa al míting de presentació. En el programa diuen que volen desenvolupar el català a l'escola, els serveis públics i els sectors turístics, a més de fer més estrets els llaços amb el sud.

La candidata dels Verds, Agnès Langevine, tot i no tractar la qüestió catalana en el programa, també **ha demanat** l'alliberament dels presos polítics i ha mostrat la seva solidaritat amb el sud. Fins i tot, Aliot fa gestos catalanistes. Tot i que sempre supeditat a la identitat francesa i circumscrit a l'àmbit cultural, fa servir la senyera i el terme 'Catalunya Nord' i ha dit que empresonar gent no és la solució. ■

7 DIES

{ La selecció de la setmana { 24-28 de febrer

Divendres 28.

Joana Serra: 'Espero que qui vingui a Perpinyà no es pensi que ve a França'

ALBERT SALAMÉ

Dilluns 24.

Elisenda Paluzie: 'Hi ha un intent de marginalar l'Assemblea'

JÚLIA PARTAL

Dimecres 22.

Gemma Ruiz: 'Quantes vegades a la literatura ens hem hagut d'empassar les preocupacions d'un paio perquè no lligava?'

ALBERT SALAMÉ

ARTUR MAS

‘La Generalitat ja ha fet tant com podia fer, deixem el procés en mans de gent no controlada per l’estat espanyol’

Entrevista a l'ex-president de la Generalitat de Catalunya, que acaba d'escriure la seva crònica del procés: *‘Cap fred, cor calent’* (Columna)

ADIVA KOENIGSBERG

ANDREU BARNILS

Cap fred, cor calent (Edicions 62) és el títol del llibre que acaba de publicar el president Artur Mas. Són 382 planes que descriuen el procés català en primera persona.

De Junts pel Sí al 9-N passant pel Primer d'Octubre. El llibre s'ha fet a partir d'entrevistes transcrits i ordenades que després Mas ha reescrit personalment en jornades de deu i dotze hores. El resultat és una barreja de crònica política en primera persona amb experiències personals, íntimes, com ara la mort del seu pare i de dues germanes. És un llibre pensat i personal, amb un final sorprenent sobre el futur del conflicte català. VilaWeb va entrevistar ahir el president Mas (1956) al despatx que té al Palau Robert.

—Al llibre hi ha un punt d'autocrítica. Expliqueu, per exemple, que fitxeu De Alfonso (que després es fa confident del PP), que no creieu que l'1-O hi hagués violència (i va ser indiscriminada) ni que un referèndum acabés amb exili o presó. Ingenuïtat sobre qui tenim davant?

—Probablement. I això que jo ja no hauria de ser ingenu. Per tota la meua experiència política, procuro ser-ho poc. Però vaig caient en el parany, o fossa, de la ingenuïtat. Sí que he après una cosa: un dels principals errors que cometem, i la política no n'és excepció, és que et penses que el teu interlocutor actuarà com tu. Quan penses això, normalment t'equivoques.

—L'estat espanyol ens sap llegir més a nosaltres, que no nosaltres a ell.

—Ens tenen més apamats. Cert. Però si analitzem els darrers quatre, cinc, sis anys, m'adono que en quatre ocasions els hem guanyat. Passa que no els hem acabat de guanyar del tot. Hem convertit grans èxits en semiderrotes: el 9-N, plebiscitàries del 2015, Primer d'Octubre, i les eleccions convocades per Rajoy. Tenim grans èxits que no sabem gestionar. N'hi ha per a fer-nos-ho mirar.

El post-Primer d'Octubre no tenia el nivell de reflexió i de preparació del Primer d'Octubre

Mentre hi hagi possibilitat de diàleg i negociació, m'hi apuntaré sempre

—Per exemple, la crítica principal que feu del post-Primer d'Octubre, quina seria?

—El post-Primer d'Octubre no tenia el nivell de reflexió i de preparació del Primer d'Octubre. Es van posar tantes energies en el Primer d'Octubre que no es va pensar a fons en l'endemà.

—Ens vam dedicar a cercar la negociació en lloc d'enviar gent a controlar la frontera. Per què via negociada en comptes de controlar territori?

—Pensem a negociar perquè és l'única manera que nosaltres entenem les coses. Hi ha aquella bonica paraula catalana: 'entesos'. Venim d'aquesta mentalitat i ADN. El nostre tarannà és parlar i buscar acords. Una altra cosa és que ens trobem amb una altra part que no pensa igual. *Ordeno y mando. Y caña al mono, que es de goma.*

—Al final del vostre llibre descriuiu un possible escenari de conflicte, i no de pacte. Diu així: "Hi ha la creença per part de nombrosos sectors sobiranistes catalans que l'únic camí possible acabarà sent el conflicte obert amb l'estat, protagonitzat per una ciutadania disposada a tot o a molt, capaç de resistir la pressió i la repressió de l'estat, i amb una mobilització prou forta i persistent per aconseguir fer realitat l'anhel de llibertat i d'independència." Per què el descriuiu, i no el censureu, aquest escenari?

—Per què políticament no vull deixar de dir que aquest recurs hi és sempre. Una cosa és que no sigui la meva prioritat. I no ho és perquè crec tenir un coneixement del país prou detallat per a pensar que encara no estem preparats per a un conflicte d'aquesta magnitud. I per a guanyar-lo. Perquè quan vas cap a un conflicte com aquest l'has de guanyar. No és per a anar-lo a perdre. Seria un suïcidi. Però que jo pensi que no som al punt on podríem ser en aquest sentit, no obsta perquè políticament, i intel·lectualment, pensi que segons com vagin les converses amb l'estat espanyol, si els catalans volen

arribar a ser independents, aquest escenari no el poden oblidar del tot. Però afegeixo una frase que no heu llegit: 'No cal dir que un escenari com aquest requereix calcular bé els costos de tota mena, explicar-los i assumir-los, i assegurar-se que el plantejament té sòlides garanties d'èxit i petites dosis d'improvisació.'

—I això, parlant clar, és que pot haver-hi morts. Gent que mori per la violència del rival.

—Jo vaig presenciar aquest debat, l'octubre del 2017. Jo no era president, però em convocaven a les reunions. I quan el president Puigdemont i el vice-president Junqueras van veure que l'evolució de l'estat espanyol podia arribar a portar a això que dieu, ells mateixos van deixar clar, tots dos junts i des del primer moment, que no estaven disposats a assumir aquesta mena de conseqüències. Eren els que hi havia davant.

—Crítica que faig: i qui eren ells dos per a decidir sobre el meu cos? Qui eren ells per a decidir si jo volia arriscar la meua vida, o no?

—Doncs aleshores jo us faig una altra crítica: si penseu així, heu de posar-vos al davant i no esperar que ho decideixi un altre per vós. Feu-ho, i no espereu les ordres. Ara, jo us ho desaconsellaria. Segurament, no estarem d'acord, aquí.

—A la vegada, al llibre us mostreu molt escèptic amb la via negociada. Molt.

—Ho sóc per la consciència que he acumulat. I perquè crec que a l'estat espanyol li costarà molt d'arribar a una solució satisfactòria del conflicte català. Pedaços, encara. Però una solució estructural, els costarà molt. En tinc la prova. Vaig negociar un estatut d'autonomia i l'estat espanyol va trobar la manera de liquidar-lo. I ara seran capaços de resoldre un conflicte de la magnitud actual? D'aquí ve el meu escepticisme. Ara, una cosa és ser escèptic i una altra, intransigent. Jo no vull ser intransigent. Mentre hi hagi possibilitat de diàleg i negociació, m'hi apuntaré sempre.

La meva preferència és dedicar-me a les idees i a generar talent polític

ADIVA KOENIGSBERG

—Parleu d'un referèndum pactat amb dues opcions. La independència i la proposta estatal, quan arribi.

—Com volien els escocesos. De fet, ells van proposar un referèndum amb tres opcions: màxims poders dins la Gran Bretanya, *statu quo* i independència. Jo ho reduïxo a un referèndum amb dues opcions: la de l'estat espanyol (la que sigui que surti d'aquesta taula de diàleg) i la de la independència, que és la proposta del Parlament de Catalunya amb la majoria actual. Quin inconvenient té, això?

—Quin inconvenient té?

—Que sembla ciència-ficció. Però té l'avantatge que ningú no podrà dir que no és democràtic, i que no és legal. Cessió que ha de fer el món sobiranista? No donar valor jurídic immediat a la independència. Esperar que es canviïn els marcs legals. Cessió de l'estat? Acceptar que el poble català decideix en última instància.

—En aquest referèndum el votant de mantenir l'*status quo* no hi és representat.

—Estic convençudíssim que a Catalunya aquest votant és molt minoritari. Una molt bona part del món no independentista català en el fons vol una millora de l'autogovern de Catalunya.

—Expliqueu que el procés d'independència s'ha d'encapçalar des de fora de la Generalitat. Ho ha de fer el Consell per la República, els partits i les entitats. I que la Generalitat s'ocupi del dia a dia. Per què el lideratge, fora?

—Perquè hem de prendre consciència que mentre no siguem independents la Generalitat de Catalunya és una administració controlada per l'estat espanyol. Ens agradi o no. I no tenim manera d'escapar-nos-en. Si posem la Generalitat davant de tot, l'única cosa que aconseguirem és tot això que hem fet fins ara. Penso que és molt millor anar més clar: la Generalitat ja ha fet tant com podia. Deixem el procés sobiranista en mans d'aquella gent no controlada per l'estat espanyol. I així podrem passar comptes amb uns i altres. A uns per la manera com go-

vernem i els altres per la manera com fan progressar el procés sobiranista. En aquests moments tot és tan barrejat que no se sap qui fa què.

—Us hi veuríeu com a president de la Generalitat del dia a dia?

—No. No m'hi veig. No ho vull. No puc dir no a tot, en un moment que Junts per Catalunya encara es va acabant d'articular, però jo he marcat la meva preferència, aquests dies, i no és ni ser candidat ni dirigir un partit. La meva preferència és dedicar-me a les idees i a generar talent polític. No ho fa gairebé ningú. Aquí sí que m'hi veig, jo: alimentant idees i pensament.

—Sobretot en el camp de la dreta catalana. O centre-dreta. Després de Lehman Brothers, és un espai que ha quedat superat, descol·locat, sense rumb.

—Segurament. Però pensava més en termes de país. Independentment de la separació clàssica de les ideologies, que no hi he cregut mai gaire. I ara menys.

—Sobre les retallades, dieu això, al llibre: ‘Ni jo ni Andreu Mas-Colell vam saber veure que això anava per llarg.’

—Efectivament. Ens pensàvem que el pitjor havia passat. Que serien dos anys durs, i després a respirar. Doncs al cap d’un any i mig està a punt de caure... l’euro! Sencer. El desastre. La tempesta perfecta. I nosaltres amb una embarcació que no tenia ni veles, ni motor.

—Vosaltres no vau dir solament ‘retallarem’. Vau dir: ‘Retallarem i ens agrada retallar.’

—No ho vam dir, això. Un polític que fa bandera de retallar es tira un tret al peu. Quan retalles no et vota ningú. Un polític vol inaugurar coses i quedar bé. Això és així. Dit això, és cert, i al llibre en faig defensa, jo a escala personal a l’austeritat hi dono un valor. Com a concepte. Jo no sóc partidari de la despesa fàcil. I crec que el nostre país, tampoc. La pedagogia sobre l’austeritat em va semblar que s’havia de fer. Quin dret tenim de viure avui sense estar-nos de res i empobrir les futures generacions? Jo vaig mirar d’explicar això. I sense èxit. Ho reconec. Sense èxit.

—Un dels moments més bèsties del llibre és quan expliqueu que heu d’entrar a l’hospital de la Vall d’Hebron a visitar la vostra germana. Ho heu de fer d’amagatots. Som enmig de les retallades.

—La germana que s’estava morint. I que es va morir. Ho explico només per una cosa. Vull fer entendre què vol dir presidir un país com el nostre. La gent pressuposa que un president només té privilegis. Totes et ponen i no tens límits. Reverències i portes obertes. Això no és així. Hi ha privilegis, sí, però hi ha servituds. Per exemple, aquesta: totes les persones ingressades a la Vall d’Hebron podien ser vistes, i podien visitar els familiars a les hores que tocava. Jo no podia visitar la germana en aquells moments. Sabia que anant allà, segons com, provocava reacció de gent empenyada amb les retallades. I quan hi entrava veia els cartells que hi havia sobre mi, i la meva família, que eren de

ADIVA KOENIGSBERG

guapo cap amunt. I m’autolimitava, sí, en les visites.

—Expliqueu que Artur Mas no tenia mútua mèdica, en aquells moments. Tot a la pública.

—No tenia mútua. Dels pocs polítics que no he tingut mútua mèdica en aquest país. Incloent-hi gairebé tots els d’esquerres. Només me n’he fet quan he sortit de la presidència. Ara sí que en tinc. Ho he fet perquè no vull que anant al sistema algú es pensi que em dispensaven tracte de favor. Si un dia tinc una cosa greu, cap a la pública. On he estat sempre. Coses petites, a l’altra.

—Del 9-N hi ha un detall que impressiona. Les paraules que un ministre us diu poc després, a vós: ‘La reforma del Tribunal Constitucional la fem pensant en vostè. Així, si mai hi ha un període sense govern, que manin els jutges.’ M’ho pot explicar bé, això?

—Desembre del 2015. Acte a Foment del Treball. Medalles Ferrer Salat. El ministre em diu: ‘Aquesta reforma per donar poder al TC l’hem feta pensant en tu.’ Ells creien que jo continuaria essent president i ells perdrien la majoria absoluta, i passarien mesos sense govern, com va passar. Doncs allò que no pugui fer el govern (155, etc.), van pensar, que ho faci el TC. I això van fer. El PP va aprovar a Madrid la reforma del TC, amb majoria absoluta. Per això el TC pot destituir càrrecs públics. Tal com està ara.

—Això són polítics donant poder als jutges.

—Una altra lliçó que hem d’aprendre: el sistema judicial és un poder de l’estat arrenglerat amb el criteri de la unitat d’Espanya. Abans l’última frontera eren els militars. Ara són els jutges.

—Accepteu l’error de no haver informat Junqueras de voler anar junts el 2015.

Junqueras s'ho va trobar a la conferència, i de sorpresa. No va funcionar.

—Sí senyor. Me'n penedeixo. Vaig actuar malament. Em vaig equivocar. I tinc una disculpa, que no és suficient: la relació entre ell i jo, entre ERC i nosaltres, s'havia esquerdat. Vaig pensar que si allò que anunciava era una llista conjunta, i que al cap de divuit mesos jo m'apartava de la política, era tan potent que no em podia dir que no. Però que si li ho deia abans, i es filtrava, perdia una gran part de la força del missatge. No em refiava que em mantinguessin la discreció. Em vaig trobar que una setmana després Junqueras ho va desmuntar punt per punt. Però penso, i ho dic, que si el dia de la meva conferència Junqueras puja a l'escenari, m'abraça, i em diu gràcies pels serveis prestats, i en divuit mesos ets història, s'ho emportava tot. Tot. Ni això no impedeix que jo m'equivoqués.

—Pot ser que ara ERC faci un discurs que sembla de Convergència?

—No pot ser. És. És pura evidència. Suposo que tenen identificat que aquest és el camí per a aconseguir l'hegemonia política.

—Pot ser que Convergència faci el discurs de la CUP?

—No, el de la CUP tampoc. Ni de bon tros. Junts per Catalunya, que és aquest espai, crec que és qui més s'ha cregut l'objectiu de la independència i actua en conseqüència. La meva anàlisi és aquesta. Aquells que semblaven els més independentistes de tots, ERC, encara que vagin proclamant que ho són (i no ho poso en dubte) si més no s'ha de constatar que han fet un tomb de 180 graus. Ho explico al llibre: si m'hagués trobat amb una ERC que actua com ara, moltes de les coses que van passar no haurien passat. ERC tenia pressa cada dia, collava cada dia, caragolava cada dia i desconfiava dels que hi havia al davant cada dia.

—La proposta de Mas després del Primer d'Octubre era fer una DUI i convocar eleccions el mateix dia.

—Sí senyor. Era això. A Puigdemont i Junqueras els deia: el que és irrealitzable és això que us heu compromès a fer, la independència en quaranta-vuit hores. Era clar que no se'n sortien. Però el Primer d'Octubre és una victòria política enorme, deia jo. I què ens hem guanyat, la independència o el dret de ser independents? El dret de ser independents. Per tant, portem al parlament la declaració d'independència fruit del Primer d'Octubre, i en el mateix acte convoqueu les eleccions. El Primer d'Octubre ha anat a votar el 42%. I amb el 42% no ens ho comprarà ningú. Com va passar. Doncs fem unes eleccions i guanyem amb diputats i amb vots. Unes eleccions que només tenien l'objectiu de ratificar la declaració d'independència. I ara sí que seria tot Catalunya que votaria. No només el 42%. Però es va considerar que era posar aigua al vi. Que era tornar dos anys enrere. Que ja s'havia fet el setembre del 2015.

—Potser és on acabarem anant: fer-ho en unes eleccions. Res de referèndum.

—És la meua teoria de sempre.

—Però l'endemà de les eleccions, en cas de victòria, ens passarà com el Primer d'Octubre. Haurem de veure com gestionem la possible violència que l'equip rival ja va exercir el Primer d'Octubre. Si fem la independència amb eleccions, hi tornaran. Encara que sigui amb un 80% de participació i més del 50% dels vots.

—Sí senyor. I també ho dic en aquest llibre. I per això, sense posar-m'hi jo al davant, perquè no és el meu criteri, descriu com una opció de futur, amb les paraules més ajustades que he pogut, i les més realistes, que l'opció del conflicte hi és. Però no ha de servir ni d'amenaça, ni de prioritat. Però el món sobiranista ha de saber que aquesta opció existeix. I ja existia l'octubre del 2017. I si un dia s'hi va, i no en sóc partidari directament, si hi ha d'anar amb molta estratègia i poc voluntarisme. Anar-hi de qualsevol manera, no cal. ■

Si m'hagués trobat amb una ERC que actua com ara, moltes de les coses que van passar no haurien passat

L'opció del conflicte hi és però no ha de servir ni d'amenaça, ni de prioritat

JOANA SERRA

‘Espero que qui vingui a Perpinyà no es pensi que ve a França’

Entrevista a la llibretera de la Llibreria Catalana de Perpinyà, que fa pocs dies que va rebre el Premi Martí Gasull

ALBERT SALAMÉ

ROGER CASSANY

La llibertat és una llibreria'. Amb aquesta frase, manllevada de Joan Margarit, la llibretera de la Llibreria Catalana de Perpinyà, Joana Serra, recollia fa pocs dies el Premi Martí Gasull, atorgat per la Plataforma per la Llengua per votació popular. 'Si tinguéssim un país nor-

mal jo no hauria de rebre cap premi, només faig la meva feina', va dir. Filla de l'històric dirigent independentista Josep de Calassanç Serra, *Cala*, exiliat a Catalunya Nord els anys setanta, reivindica el paper del nord per al conjunt del país, no únicament en el repartiment d'urnes per al referèndum del Primer

d'Octubre o en l'acte d'aquest dissabte amb Puigdemont, Comín i Ponsatí, sinó 'cada dia, quotidianament'. I lamenta que encara massa sovint calgui recordar a uns quants catalans del sud on comença i on acaba el país. Per a aquest cap de setmana ja ha fet una comanda extraordinària de llibres. Però avisa:

A Catalunya Nord som molts que parlem català i que no sabem pas parlar castellà

Fa una mica de ràbia que en línies generals la gent del sud conegui tan poc la realitat del nord

‘Espero que qui vingui aquest dissabte a Perpinyà no es pensi que ve a França.’

—Vau recollir el premi Martí Gasull molt emocionada...

—Sí, d'il·lusió, me'n fa molta, però jo sempre dic, i també ho vaig dir allà, que tan sols faig la meua feina i que si tinguéssim un país normal jo no hauria de rebre cap premi.

—És un premi atorgat per votació popular. Ho rebeu, una mica, com un reconeixement del sud cap a Catalunya Nord?

—No sé quin percentatge de vots hi ha hagut de Catalunya Nord o del sud, però sí que és cert que Catalunya Nord viu un moment una mica tendre, d'alguna manera, arran de tot això que ha passat aquests dos darrers anys. Els del sud ens heu resituat una mica al mapa i crec que això hi pot haver influït.

—El sud coneix i entén prou el nord?

—És una pregunta de resposta complexa. Mireu, una cosa que a vegades pot molestar els nord-catalans és que només es parli i es reconegui el nord quan hi ha quelcom que concerneix el sud. És a dir: quan es fa l'operació de les urnes per al referèndum, tothom reconeix el nord. I això és bo perquè així ens resituem tots plegats, però hi ha un desconeixement molt gran de la nostra realitat quotidiana. A vegades gent del sud entra a la llibreria i diu: ‘Ai, és que no hi ha ningú que parli català.’ Bé, ja ho sé, a Perpinyà t'hi pots passar una setmana sencera sense dir ni un sol mot en català, però també t'hi pots passar una setmana sencera parlant només català. Hi ha un desconeixement important, no tan sols pel que fa a l'estat de la llengua, sinó també sobre els moviments socials que hi ha a la ciutat, que n'hi ha de molt diversos i potents, com per exemple, darrerament, els d'ajuda als sense-papers. A vegades fa una mica de ràbia que en línies generals la gent del sud conegui tan poc la realitat del nord.

—També passa a Barcelona, que hi ha gent que viu setmanes senceres sense dir ni un sol mot en català...

—Ho sé, vaig estar-hi fent un Erasmus un any, a Barcelona. Vaig anar a Barcelona sense haver pas mai parlat ni après castellà. En un any el vaig aprendre. I això és una altra mostra de desconeixement del nord, perquè molta gent, a Barcelona, no podia concebre que jo parlés català però que no sabés parlar espanyol. Doncs sí, a Catalunya Nord som molts que parlem català i que no sabem pas parlar castellà.

—La consellera de Cultura va ser fa pocs dies a Perpinyà i en la cloenda de l'acte de la capital de la sardana va fer tot el discurs en francès...

—Això és molt típic, no és cap novetat. I és molt trist. És cert que caldria contextualitzar-ho i veure qui va rebre la consellera, en quin context, què li van demanar, etc. Però la veritat és que per a mi va ser una mica esquizofrènic, perquè aquesta mateixa consellera també va ser a l'acte del Premi Martí Gasull i allà va ser tot en català i es va parlar precisament de tots els territoris. Per a la gent de Perpinyà, el seu discurs en francès no va ser gens ben apreciat i menys com a cloenda de la capitalitat de la sardana. Va quedar bastant malament. I encara més una setmana abans de l'acte de Puigdemont.

—Heu preparat, a la llibreria, cap dispositiu especial per a aquest dissabte?

—Hem fet moltes comandes de moltes coses sense saber gaire bé què passarà. Penseu que és molt difícil d'imaginar què passarà, perquè arribaran, de cop, tantes persones com habitants té la ciutat. No sabem com s'hi pot moure tanta gent aquí. Aquest matí la noia del bar del davant de la llibreria m'ha vingut a demanar què havia d'encarregar per dissabte. I li he dit que no en tenia ni idea, que no m'ho sabia imaginar. Hi ha un descontrol important sobre què pot passar. A la llibreria hem previst molts llibres de l'actualitat política, sobre Puigdemont, però també molts llibres sobre Catalunya Nord, cosa que espero que sigui allò que es vengui més, perquè així ajudem a explicar millor als catalans del sud aquesta part del territori.

ALBERT SALAMÉ

La nostra és una llibreria molt arrelada al territori, amb un fons local molt important

—La vostra llibreria és la més antiga de la ciutat...

—Actualment és la llibreria més antiga de Perpinyà, sí, de les que encara són actives. Fins fa vuit anys o nou n'hi havia una altra, la Py-Oliver, que era la més antiga, però va acabar tancant. La nostra és una llibreria molt arrelada al territori, amb un fons local molt important, que ha estat portada per personatges importants, com en Julià Gual, en Jordi Pere Cerdà, o, durant trenta anys, per en Joan Miquel Turon. N'hi ha hagut més, però aquests tres han marcat molt la història de la llibreria. I fou Turon, el darrer abans que n'agafés la regnes jo mateixa, qui la va transformar en llibreria catalana. Entrant-hi jo, va canviar l'aposta pel llibre infantil i juvenil, del qual tenim un gran fons i només en català.

—Què vol dir, exactament, que es va transformar en llibreria catalana?

—Bé, nosaltres tenim un fons local de llibres sobre Catalunya Nord i tots els au-

tors de Catalunya Nord, tant si escriuen en francès com en català. Però tota la resta, la literatura clàssica, els juvenils, infantils, científics, etc., només és català.

—Parlant de personatges importants, sou filla de l'històric dirigent independentista 'Cala'...

—Sí, la meva germana i jo som filles d'exiliats. Els meus pares es van exiliar a Perpinyà els anys setanta i ja no van tornar al sud. Som nascudes a Catalunya Nord i puc dir que em sento profundament nord-catalana. De fet, és curiós, perquè a mi sovint em pregunten com em sento i d'on em sento, quan viatjo, però a algú de Figueres que va a viure a Barcelona no li fan pas la mateixa pregunta. És evident que hi ha una frontera, de fa molts anys, i que la manera com es viu a Catalunya Nord i al sud té moltes diferències, però tenim un grapat de coses en comú i sovint tenim massa tendència a remarcar allò que és diferent i no allò que és comú.

—Com s'encaixa, a la ciutat, que el gran acte del president català a l'exili es faci a Perpinyà?

—Jo ho trobo molt normal i espero que tothom entengui que no es podia fer enlloc més. Aquest acte no es podia pas fer a Montpeller. Quin sentiment tindria? Perpinyà és part del país i és, a més, un territori amb una història molt vinculada a l'exili. És a Perpinyà que havien de venir. No cal ser ni independentista ni parlar català per entendre-ho.

—I les autoritats i les institucions, com el veuen, l'acte de dissabte?

—Tothom està una mica a l'expectativa perquè ningú no sap gaire bé com anirà. Sí que és cert que d'ençà que hi ha presos i exiliats hi ha hagut un canvi de xip. Molta gent i molts batlles del territori s'han mobilitzat en favor de la llibertat dels presos polítics, fins i tot alguns de dreta. I una mena d'equivalent a les vostres diputacions, que és el consell departamental, també s'ha manifestat en favor de la llibertat dels presos. Crec que en podem estar orgullosos, però també cal tenir en compte que d'aquí a quinze dies tenim eleccions municipals i l'estratègia electoral també compta. Per exemple, al debat organitzat per Ràdio Arrels, tots els candidats duïen el llaç groc, cosa que no fan pas quan passen pel carrer.

—A banda, com deieu, Catalunya Nord va ser decisiva per a poder portar a terme el referèndum del Primer d'Octubre...

—És que les perifèries molt sovint som decisives. I penso també en el País Valencià, per exemple. I ho som perquè sovint som el territori que rep els cops, però aleshores també som els que podem ser clau quan toca ser-ho. Ara passa que molts militants independentistes, a diferència d'abans, no tenen tan clar el país sencer i el territori. I és important de recordar-ho i recordar la importància de cada territori. De fet, espero que qui vingui a Perpinyà dissabte no es pensi que ve a França. Si de cas, ve a l'estat francès, però el país inclou territoris,

com Catalunya Nord i altres, que senzi-llament van a ritmes diferents del Principat. L'important és trepitjar territori i conèixer-lo, i no tan sols dies esporàdics, sinó quotidianament. Per tant, convido tothom a venir a Perpinyà més sovint, durant tot l'any, i no únicament aquest dissabte.

—A l'acte de lliurament vau acabar el discurs citant una frase de Joan Maragat que diu: 'La llibertat és una llibreria'...

—Bé, podria fer ironia i dir que és fals perquè treballar en una llibreria és molt dur! Però en realitat és una frase que em crec de dalt a baix i, de fet, per això sóc llibretera! La llibreria és un espai que dona accés a tot, al coneixement, a l'art, al matís, a mirades diferents... La llibreria és un lloc que ens fa més lliures, i tant.

—Diuen que no és precisament un bon moment per a les llibreries...

—Efectivament, ser llibreter actualment és una aposta forta a tots els nivells. No ens hi farem milionaris, amb aquesta feina. Penseu que jo la vaig agafar el 2012 i sempre explico que vaig participar en un congrés de llibreters i el panorama era dramàtic: tots els llibreters que hi havia a la taula debatent, amb mi, era gent que plegava. Jo era l'única que començava. Però en canvi, d'aleshores ençà, ens hem anat adonant que les llibreries petites, les que tenen una especificitat o una especialització, sí que poden tenir un recorregut. Forma part d'aquesta voluntat de retorn al petit comerç en general... I aquí hi ha un altre plantejament: des del principi he tingut clar que calia lluitar molt per fer que això funcionés. I això vol dir organitzar des de la llibreria tota mena de presentacions de llibres, activitats, col·laboracions amb biblioteques, casals, etc. Això ha creat un teixit social amb la gent que fa que després torni a la llibreria. Hi ha qui ve a la llibreria a xerrar i prou, sense comprar pas cap llibre. Crec que tenim una funció social i que en un món tan digitalitzat aquest som una mica necessàries i la gent ho agraeix. ■

Convido tothom a venir a Perpinyà més sovint, durant tot l'any, i no únicament aquest dissabte

Les llibreries tenim una funció social i en un món tan digitalitzat aquest som una mica necessàries

Enric Casasses, premi d'Honor de les Lletres Catalanes. EFE

MONTSERRAT SERRA

El nou premi d'Honor de les Lletres Catalanes té una obra diversa, crítica, radical, marcada per la poesia, però també amb assajos i estudis literaris

Que el premi d'Honor de les Lletres Catalanes s'anunciés a l'obrador de l'Horignal, l'espai barceloní que durant les dues primeres dècades del segle XXI ha programat poesia en viu i ha estat una font de projectes poètics, literaris i editorials, ens hauria d'haver donat una pista sobre el guanyador. Però no hi vam pensar. L'Horignal i Enric Casasses (Barcelona,

1951) lliguen, perquè Casasses ha estat un dels poetes veterans que ha participat en la programació poètica i ha donat suport als joves poetes que han anat sorgint i consolidant-se. Potser per això accepta que li diguin que és un cas únic en la poesia actual, però alhora reivindica que forma part d'una plèiade, perquè 'la poesia catalana som uns quants'. I si per una cosa ha de servir aquest

premi, diu: 'És per obrir la meua poesia. Jo sóc la punta visible de tota una onda, que acostuma a ser la que no surt als premis.' I ha reblat: 'Veig que hi ha alguns poetes joves que se m'assemblen perquè m'han llegit i, alhora, jo també aprenc dels joves poetes d'ara.'

I potser resulta que el premi és un símptoma. Perquè Òmnium Cultural premia i reconeix un poeta i assagista amb una trajectòria gens convencional: una veu crítica sempre, independent, radical, irònica i que, tot i caminar pels límits, fins i tot per la marginalitat, sempre

ha fet una obra que ha estat difícil de qüestionar. Perquè Casasses no ha deixat mai de nodrir-se de la tradició. Aquesta és la seva fortalesa. I remarca: 'Per mi, la tradició és Ausiàs March i també el meu pare, que val a dir que va tenir molta relació amb Òmnium a l'època de Joan Coromines, i va ser jurat d'aquest premi als anys vuitanta.'

Tot i ser un poeta radical, des de la dècada dels noranta, Enric Casasses ha rebut reconeixements, sobretot a obra publicada. El 1993 va ser distingit amb el premi de la Crítica per *No hi érem* (Empúries, 1993), el Carles

Fil d'Enric Casasses. TWITTER

enric casasses @e_casasses · 19 de febr.

1- a quasi tot arreu dels països la primera erra de la paraula ARBRE és muda; les pronúncies albre, arbre, aubre i aibre són dialectals, populars, i bones al nivell col·loquial. Al nivell seriós, l'estàndard oral de l'Institut demana que ABRE rimí amb el verb CABRE.

7 32 185

enric casasses @e_casasses · 19 de febr.

2- QUE UNA FORMA NO SIGUI AL DICCIONARI DIT 'NORMATIU' NO VOL DIR QUE SIGUI INCORRECTA ni encara menys que no existeixi; si només fos correcte el que hi ha al diccionari seríem la llengua més trista i pobra del planeta, i no ho som.

5 76 332

enric casasses @e_casasses · 19 de febr.

3 - als països civilitzats, funcionaris, acadèmics, polítics, periodistes, redactors de prospectes de medicaments... estan obligats a escriure normatiu; i, tret d'alguna bella excepció, necessiten bons correctors, i en canvi...

2 20 162

enric casasses @e_casasses · 19 de febr.

4 - i en canvi els escriptors tenen l'obligació d'escriure com els hi passi per la carranxa: els escriptors són el mineral d'on s'extrauran les normes del futur (que seran al seu torn violades pels escriptors del futur); i els correctors no hi tenen res a dir-hi, au. Però...

10 39 300

enric casasses @e_casasses · 19 de febr.

5 - els no-escriptors que escriuen llibres (locutors, polítics, cuiners, esportistes, prostitutes) que procurin fer-ho correcte i (aquests sí!!) que passin per un bon corrector.

8 29 266

Riba el 1996 per *Calç* (Proa, 1996) i el premi Joan Alcover de 1998 per *Plaça Raspall* (Edicions 62, 1998). El 2019 va rebre el premi de la Crítica Catalana de poesia. I el 2012 va ser reconegut amb el premi Nacional de Cultura de Literatura, el més institucional, atorgat per la Generalitat de Catalunya. I a l'altre extrem, fa escassament un mes, va rebre el premi Lletra d'Or per *El nus la flor*, el premi més singular de les lletres catalanes.

El nus la flor és el seu últim llibre publicat, tot i que Casasses ha explicat que ja tenia un altre volum escrit de la

L'obra d'aquest creador depassa la poesia, és una obra diversa

mateixa envergadura, amb el títol *La policia irà de bòlit*, que 'aplegarà tota la poesia escrita a partir de l'u a zero (1-0)'. I també ha dit que tenia dos 'assagets' acabats, un sobre el compositor Paganini i un altre sobre Gaudí.

Perquè l'obra d'aquest creador depassa la poesia, és una obra diversa, que també inclou assaigs, estudis literaris, una part dels quals s'han dedicat a recuperar autors sepultats per la història, com l'obra de l'escriptor Eudald Girbal Jaume. I la poesia de la Víctor Català, *Llibre blanc-Policromi-Tríptic*, i el vessant

més esotèric de mossèn Cinto Verdager a *Dimonis*. També ha conreat el teatre: *Do'm i Monòleg del perdó*; i el dietari *Diari d'Escània i Univers endins*. I ha escrit pròlegs i editat llibres que van des de la poesia de Joan Vinyoli fins al pròleg de la *Ilíada* traduïda per Pau Sabaté.

Casasses ha dit: 'A la vida encara no sé si vull ser un bon noi o un pirata de la vida.' I el fet és que al llarg dels anys ha estat tant l'un com l'altre. Però sí que té clara l'actitud que ha de tenir com a creador. Ho explicava en un fil a Twitter fa pocs dies.

JAIR DOMÍNGUEZ

‘Si ets del bàndol que toca, totes les querelles que et caiguin s’accepten’

Parlem amb el col·laborador de l'Està Passat, a qui la fiscalia i sindicats dels Mossos d'Esquadra han denunciat per un gag

ALBERT SALAMÉ

ORIOl BÄBLER

Ens trobem amb Jair Domínguez (Barcelona, 1980) en un bar prop de l'Arc de Triomf. La tarda és massa bucòlica per a restar a la terrassa. A dins només hi ha dues taules ocupades per turistes que mengen pizzes congelades i beuen pintes de cervesa. Ens acomodem en uns sofàs i conversem

sobre intimitats de Domínguez, l'èxit professional, el programa 'Està passant' i la denúncia de la fiscalia per haver fet un gag sobre els Mossos d'Esquadra. A mitja entrevista, una nena russa ens interroga amb els seus ulls blaus. Deu tenir tres anys. La mirada diu ben clar que li semblen bèsties d'un zoo qual-

sevol. No serà l'única visita inesperada... Aconsegüim de reprendre la conversa parlant de política, de la vida i de Gabriel Rufián. I de cop s'acaba tot: 'Hòstia, haig de marxar, que faig tard a la tele.'

—Com a veí de Vilafant em podeu dir què hi passa, a Figueres? Porters matant

No descarto que Franco amb un pal pel cul sigui en un consell de ministres

Barcelona, la ciutat dels morts de gana. Acabarem molt malament

a cops de puny, tiroteigs, apunyaments... Voleu sortir a 'Crims'?

— Sempre ha estat una ciutat de crims, però mai tan sòrdids com els que poden passar a València o Olot. El problema real que té l'Empordà en general és que és un lloc de pas del tràfic de marihuana. Portar-la a l'altra banda de la frontera són molts diners. Hi ha molt cultiu de maria a l'Empordà. I quan dic molt és molt.

—I tothom anant a Cadaqués a veure casetes blanques i els vestigis de Dalí...

— Sí, no ho entenc, tothom sap que la festa és a l'interior [riu]. Tot i que hi ha més producció que no consum. Quan hi ha tirotejos, merders i coses rares, sempre hi ha herba pel mig. És el que dona diners ara mateix. Molta gent té un pati i diguem que hi ha molt de jardiner...

—Entrepreneurs, que en diuen ara.

— Gent amb iniciativa, tal qual. De totes maneres, el perfil de narcotraficant de l'Empordà no és de corbata colombiana. La majoria miren de passar desapercebuts. En el fons hi ha poca sang. El que sí que hi ha són cotxes amb matrícula francesa anant molt de pressa per les carreteres. Això es nota i és més perillós.

—Potser fa falta que torni una mica l'ordre. Que torni un batlle com Santi Vila.

— [Riu.] Es parla molt d'ordre, però a tot arreu. A Catalunya en general. No sé si l'ordre és el nou seny. Però suposo que forma part d'aquests cicles que passes de tenir governs molt aperturistes a tenir la ultradreta tocant al timbre de casa. Em fa l'efecte que sempre vivim la mateixa situació, però passa que xarxes com Twitter o Facebook ho magnifiquen tot. La gent demana les mateixes coses que fa quaranta anys.

—Després de la mort de Franco la gent demanava ordre?

— Exacte. S'acaba la dictadura i què ve després? Doncs el mateix però dissimulat. Això que deia dels cicles: després d'un Obama sempre ve un Trump.

—El següent president espanyol serà Santiago Abascal?

— Serà directament Franco ressuscitat. De fet, al segle IX l'Església Catòlica ja va desenterrar un papa de Roma per jutjar-lo. Per tant, jo no descarto que Franco amb un pal pel cul sigui en un consell de ministres.

—Desenterrar-lo ja ho han fet.

— Que és allà dins se sap. Ara només falta un pal pel cul com el Cid i endavant les atxes. No ho faria pitjor que alguns que han estat presidents.

—Però tornem a la cosa personal. Segons la Viquipèdia, malgrat viure a Vilafant, sou de Barcelona. Què va passar?

— Vaig néixer a Barcelona, però a quatre anys els meus pares es van traslladar a Garrigàs, un poblet amb molt pocs habitants i carrers sense asfaltar. En aquella època, eh? [riu]. També hi havia ovelles mortes pel carrer. Vaig tenir una infantesa meravellosa. La gent em parlava amb un català fort i jo no entenia una puta merda.

—I torneu a Barcelona en algun moment?

— Vaig tornar per estudis. Ara hi mantinc una relació d'anar i venir. Una relació esquizofrènica. Els de poble em diuen que sóc de ciutat i a la inversa. No sóc pur enlloc. De totes maneres, m'agrada venir a Barcelona, però és massa car viure aquí. Quan me'n vaig anar els lloguers ja eren horripilants.

—El lloguer mitjà costa tant com el salari mínim interprofessional.

— Perfecte. Tens els diners justos per tenir un sostre i després ja viuràs de menjar-te les ungles. Barcelona, la ciutat dels morts de gana. Acabarem molt malament.

—Professionalment considereu que viviu un moment dolç?

— No em puc queixar.

—A què es deu l'èxit de 'Està passant'?

— No ho sé del cert. La conjectura po-

Som en un punt que si ets del bàndol que toca, totes les querelles que et caiguin s'accepten de manera automàtica

ALBERT SALAMÉ

lítica, que és un cony de desastre i és terreny adobat per l'humor, ajuda. No sé si a l'inici del tripartit hauria funcionat... Al final, la gent vol la seva dosi d'humor abans que en Toni Cruanyes expliqui les desgràcies. Probablement, si poses dues gallines berrats presentant el programa tindran la mateixa audiència.

—Ja ho han presentat gossos.

—I no va anar del tot malament. Van fer un vint i escaig d'audiència. El procés i els mitjans... La gent està enganxada. Són uns ionquis. Fa uns tres anys que segueixo l'actualitat a fons i és esgotador.

—Imagineu-vos ser periodista en un diari digital.

—Per sort, fa tres anys que no us heu d'inventar res, ja ho fan els polítics [riu].

—Com us va sentir fent de presentador l'altre dia?

—Molt malament. La gent no sap com és de complicat conduir un programa. Donar pas, controlar el temps, aguantar-se el riure... va ser un drama total. A Catalunya hi ha molt poca gent amb

el talent de Toni Soler, Quim Morales o Toni Clapés. Ho porten a l'ADN.

—Per tant, descarteu ser el nou Manel Fuentes.

—Jo no ho vull. A mi m'agrada escriure i tocar la guitarra, no pas presentar. Ara, descartar coses en aquesta vida és de sobrat... Però si demà estic recollint olives i em truquen per dirigir un programa i cobrar pasta llarga hauré de dir que sí.

—Això li va passar a Quique Setién.

—Efectivament [riu]. Cal dir que un no és sempre igual a la vida. Potser d'aquí a deu anys vull ser en Basté i presentar el programa dels matins.

—Després de vint minuts de conversa us ho haig de preguntar: què passa entre vós i les querelles?

—Sóc un imant, suposo. Ara amb en Toni i en Magí estem pendants de declarar el mes vinent per la querella del gag dels gossos.

—És la segona que arriba tan lluny?

—Sí, és la segona. Però abans he tingut

un tou de denúncies i querelles que no han arribat enlloc.

—No podreu entrar als Estats Units...

—Mira, quan tenia pendent la causa dels trets de remolatxa contra el rei, em van dir justament això. Que com que era investigat per un cas d'injúries a la corona i terrorisme no podia viatjar als Estats Units.

—Ho vau provar?

—No, home, no. Abans d'entrar has d'omplir aquell full on has de dir si vols atemptar o si vas tenir res a veure amb l'Holocaust nazi... Sempre he volgut posar que sí, però es veu que si ho poses una vegada, ja queda arxivat i et veten tota la vida.

—Us ho preneu amb humor?

—Com que tot això de les querelles acaba en no-res, fa com gràcia. Però toca els collons perdre un dia sencer per fer el numeret d'anar a declarar davant el jutge. És ridícul. Som en un punt que si ets del bàndol que toca, totes les querelles que et caiguin s'accepten

de manera automàtica. Per què si un sindicat de *mindundis* presenta una denúncia s'admet a tràmit i en canvi jo no els puc empaperar per haver coartat la meua llibertat? No hi ha res més tercermundista que denunciar un programa d'humor.

—Heu pensat mai que podeu acabar a la presó?

—Nosaltres som gent exposada i si ens fessin segons què tindria un ressò brutal. I segurament no passarà. Però és veritat que hi ha gent que no té tanta sort i que per fer un rap, un videoclip, un gag o una pintada han acabat a la garjola. Podem fer les bromes que vulguem, però aquesta és la realitat d'Espanya. Em preocupa una cosa.

—Quina?

—Que si ens passa res aparegui el fals compromís de quinze mil piulaires anònims des del sofà. Estem amb tu i amb les llibertats. *Hashtag* 'escalf'. No suportó aquesta merda. S'ha mort Kobe Bryant. Descansi en pau i escalf a la família. Una merda, imbècil.

—Preferiu el silenci?

—És millor no dir res que enviar escalf als presos polítics, per exemple. Si la gent vol donar suport, endavant, però que trenquin la cara per aquells que no tenen un altaveu mediàtic com nosaltres. Aquests pobres desgraciats de qui no parla ningú, aquests sí que necessiten suport.

—Us volia demanar una precisió sobre el gag de 'Està passant'. Teniu gos?

—No, tinc un hámster. Però tota la vida he tingut gossos. A casa dels pares sempre n'hi ha hagut.

—I què ha passat?

—Doncs que s'han anat morint.

—Vull dir per què no en teniu ara.

—Aaaaah! A la meua dona no li agraden [riu]. Massa responsabilitat. A més, els gossos han de ser lliures i m'ho rebentaria tot al pati de casa. En canvi,

ALBERT SALAMÉ

l'hámster... no té la mateixa capacitat destructiva.

—Excepte si és un demagorgon encobert.

—És una puta rata petita [riu]. Una abraçada des d'aquí a la gent que té hámster.

—Com es diu?

—Es diu Pinsu, amb u, com si fos una mena d'animal japonès.

—Si la fiscal i els representants dels sindicats policíacs que han presentat la querella fossin en aquesta taula plena de cervesa, què els diríeu?

—Els diria que què collons està passant. Que què collons s'han pensat i si realment no tenen res més a fer. Posar una denúncia és molta paperassa. Hi has de dedicar un dia de la teua vida, a presentar aquesta merda.

—Us veig dialogant...

—Segurament trencaria una ampolla de cervesa i els amenaçaria perquè em paguessin les consumicions. M'emprenya.

De veritat que m'agradaria trobar-me'ls i mirar-los a la cara. És indecent. T'has llegit la querella?

—No.

—Han fet una transcripció del gag amb faltes d'ortografia. Sembla escrit per un nen de segon de primària. És molt lamentable. Jo si fos el jutge, l'acceptaria [riu]. Puc deixar passar moltes coses, però no gent que no sap llegir ni escriure... Volen defensar l'honor de la policia amb cosa mal redactada i farcida de faltes d'ortografia.

—Un sindicat policíac també ha denunciat els Manel per la versió d'una cançó al 'Polònia'...

—Sí, sí, aquest és el nivell. Els pobres Manel, que precisament no han pres mai posició en res.

—Una mica pell de *gore-tex*.

—Una cosa molt bona que tenen els Manel és que no han volgut jugar l'equidistància. Que jo sàpiga no han participat del 'que malament tot'. Simplement no s'han manifestat. No tenen problemes

Entre la ultraviolència i el tietisme hi ha un punt mitjà que pot aparèixer a TV3

ALBERT SALAMÉ

amb ningú. Que se la carreguin per fer absolutament res ho trobo brutal. Em fa una mica de riure, però això demostra l'estat putrefacte de les coses.

—J. D.: Hòstia puta...

—C.: [riu].

—J. D.: Em pensava que t'havies fet malbé els dits.

Un home ros, alt i fornit, el cambrer que regenta el bar, interromp l'entrevista mentre assenyala Domínguez amb un dit. 'No treballa a la ràdio aquest? La veu em sona d'alguna cosa', diu amb una veu esquerdada que li surt de l'estómac. 'De bon rotllo, però jo aquest l'he escoltat a la ràdio', continua. L'entrevistat repassa la seva trajectòria professional a RAC-1, Catalunya Ràdio, TV3 i Flaixbac, però l'interrogador no l'associa a cap mitjà o programa. Finalment el diàleg s'acaba d'una manera surrealista.

—Jair Domínguez [J. D.]: Pot ser de l'APM?

—Cambrer [C.]: Na, però jo t'he sentit.

—J. D.: Què t'has fet? T'has aixafat el dit?

—C.: Sí —ensenya la mà, on té una taca que podria ser sang ennegrida.

—J. D.: T'ho has fet ara?

—C.: Sí, però no tinc sang. Tinc xocolata. En vols?

El cambrer continua rient i se'n va. Abans d'arribar al taulell s'atura en una taula on hi ha una parella. Recull unes copes i torna a dir: 'De bon rotllo, eh?' Després afegeix alguna cosa que es perd en el xivarri del bar.

—Provem de recuperar el fil. De qui és culpa la querella? D'en Modgi?

—Sí, evidentment [riu]. Em fot molta gràcia en Modgi. El paio va a fons. Es nota que ve de llocs on la censura no existeix. Ha passat per El jueves, La sotana... llocs molt destralers. Endavant amb tothom que sigui com en Modgi.

—Es pot dir tot a TV3?

—Hi ha equilibris com a tot arreu. No és igual treballar en un mitjà públic que en un de privat. Entre la ultraviolència i el tietisme hi ha un punt mitjà que pot aparèixer a TV3. Jo tinc claríssim quins són els límits, això no vol dir que no els

vulgui temptar. El problema de tenir un altaveu com aquest és que arriba a tot arreu i sempre hi ha algun fill de puta disposat a jugar brut, a malinterpretar-te. Al final desenvolupes un sisè sentit per detectar-ho.

—Si ens creiem la llibertat d'expressió no hauríem d'aprendre a gestionar la nostra ofensa?

—Hauria de ser sempre així, però passa que...

—Passa que no...

—Passa que no [riu]. Vivim en una societat plena de gent que s'ofèn per qualsevol parida. Te'n poso un exemple?

—Endavant.

—Després de veure pels carrers de Barcelona un paio amb pantalons llargs i unes xancletes del Decathlon per fer trekking, vaig escriure un piulet que deia: 'Quina mena de bogeria empeny algú a posar-se això als peus.' Doncs aquesta merda va rebre tant d'odi... Només te'n diré la resposta més delirant: 'El meu pare les portava i es va morir de càncer.' No vaig poder ni respondre [riu]. Algú hauria d'estudiar la pell d'aquesta gent.

—Com veieu el moment polític actual?

—L'únic que fem fent és marejar el personal perquè no s'arribi a un punt, on tot ha de petar. Els partits han de desaparèixer i han de sorgir coses noves. De totes maneres, això que dic és una utopia.

—En Peyu pensa d'una manera semblant.

—Sí, però en Peyu és optimista i jo no. Ha de petar tot de tal manera que desaparegui qualsevol rastre de la vella guàrdia política. Aquests cants de sirena que diuen que podem reformar Espanya quan es morin els franquistes... però què collons s'han de morir els franquistes. Els franquistes tenen fills, a més en tenen molts, i els fills tenen fills i els fills tenen fills fins a l'eternitat. Els nostres ulls no veuran mai la fi del franquisme. De la mateixa manera

que no veuran la fi de Convergència ni d'Esquerra.

—Hi teniu fe, en la taula de diàleg?

—No, no, en absolut.

—Hi seuríeu a la taula de diàleg?

—Per favor. No. Que posin titadine sota de la taula de diàleg i que rebenti tot.

—Gabriel Rufián estarà encantat de saber que la taula de diàleg no funcionarà.

—Mira, amb Gabriel Rufián hi tinc una relació... anava dir d'amor-odi, però crec que és d'odi-odi, perquè jo li foto molta canya a Twitter i ell s'hi torna. A més, el cabró cobra factures. Quan va convocar el cordó aquell per aturar la gent a Urquinaona vaig fer un piulet dient que era el primer mort polític del procés. Però els polítics són gent amb una escorça bestial i el paio es va refer. Va guanyar les eleccions espanyoles. I un dia, mesos després, el paio em va repiular i em va llançar els trolls. És de cabró integral però era un *owned* en tota regla.

—Hi aniríeu, a la Fàbrica Rufián?

—Ni borratxo. Allò és una màquina d'emblanquir i escopir demagògia. En Rufián és un paio que li agraden molt les sentències, deu haver llegit molt Paulo Coelho, i li agrada dir coses lapidàries com si visqués en un film dels anys vuitanta. A mi això no m'agrada gens.

—Creieu que la llibertat dels presos i el retorn dels exiliats pot servir més que la taula de diàleg?

—Si hagués de fer una llista de coses que vull que passin, la llibertat dels presos i el retorn dels exiliats hi serien. Però això no contribueix a res. Saps què serveix perquè hi hagi canvis polítics?

—Què?

—Un collons d'atemptat contra el metro amb morts. La història de la humanitat ens demostra que no hi ha canvis polítics sense bombes i sense sang. Evidentment, no vull que hi hagi morts, sobretot perquè lleparia jo, però és que posem les nostres esperances en uns pixatinters que no fan absolutament res. ■

Ha de petar tot de tal manera que desaparegui qualsevol rastre de la vella guàrdia política

La història de la humanitat ens demostra que no hi ha canvis polítics sense bombes i sense sang

RAÜL GARRIGASAIT

‘Els clàssics són al centre de tots els conflictes polítics’

Entrevistem l'escriptor i president de la Casa dels Clàssics, Raül Garrigasait, que ha publicat *‘Els fundadors. Una història d'ambició, clàssics i poder’*, sobre la creació i la història de la col·lecció Bernat Metge de clàssics grecs i llatins i els seus protagonistes

CEDIDA

MONTSERRAT SERRA

Per què el polític i advocat Francesc Cambó va emprendre a la dècada dels anys vint la creació de la col·lecció Bernat Metge de clàssics grecs i llatins? Per què va esmerçar una part de la seva fortuna, feta poc abans, arran de la inestabilitat econòmica de la Primera Guerra Mundial, en aquest projecte cultural? Per què va decidir de posar-hi al capdavant l'activista Joan Estelrich en detriment del poeta Carles Riba, intel·lectual i traductor de referència d'obres clàssiques? Quin vincle hi ha entre clàssics i poder? Entre cultura i poder?

L'escriptor Raül Garrigasait ha publicat *Els fundadors* (Ara Llibres, 2020), un volum on mostra tots aquests viarany. Una obra que es llegeix com una novel·la, però que és història de la cultura de la primera meitat del segle XX a Catalunya, a partir de la creació i desenvolupament de la col·lecció Bernat Metge. I de la relació de la cultura amb el poder, de la importància i del poder que tenen certs projectes culturals.

Raül Garrigasait (Solsona, 1979), hellenista, traductor i president de la Casa dels Clàssics, entitat avui responsable de l'edició de la col·lecció Bernat Metge de clàssics grecs i llatins, ha escrit la història dels inicis de la Bernat Metge des de dins. I no li ha estat fàcil, com explica en l'entrevista. Ell va entrar a treballar a la seu de la Bernat Metge, a l'edifici històric d'en Cambó de la via Laietana 30, la tardor del 2007, sota la direcció de Montserrat Ros. Anys després, Garrigasait es va fer càrrec de l'editorial Alfa i fa un parell d'anys va fer de pont entre la família Cambó, que es va vendre la col·lecció, i el grup Som (Ara Llibres i Amsterdam), que la va comprar. En aquest context, Garrigasait ha escrit el llibre, en un estil que recorda els altres assajos que ha publicat, *El gos cosmopolita* (Acontravent) i *El fugitiu que no se'n va: Santiago Rusiñol i la modernitat* (Edicions de 1984), i amb la gràcia de la seva primera novel·la, *Els estranys* (Edicions de 1984).

Sempre és interessant parlar amb Garrigasait, perquè reflexiona des del co-

En una època que no es podia fer política, sí que es podia fer cultura

Dins el falangisme hi havia gent de lletres que en sabia molt sobre què calia fer per destruir una cultura

neixement evitant els tòpics i construint discurs. I essent molt contemporani. De manera que comencen pel vessant polític i de poder que emana d'*Els fundadors*.

—Llegint *Els fundadors* (Ara Llibres), t'adones que la història d'aquest país i les seves desventures es repeteixen: lluites, evolucions polítiques estranyes, exilis, presons...

—Sí. Hi ha persones que m'han dit que si havia fet algunes al·lusions a l'actualitat. No, però hi ha molts conflictes que perduren en el temps, que no s'han resolt i, per tant, es van perpetuant. Hi ha moments més tensos i més polaritzats i uns altres que no tant, però el conflicte hi continua essent.

—L'amnèsia deixada per quaranta anys de franquisme és molt potent en aquest sentit.

—Això és una cosa que surt al capítol del començament del franquisme. Molta gent no s'ho pensava: fins a quin punt el 1939 és un tall, una taula rasa cultural total. La dictadura de Primo de Rivera no va ser així. Va ser una època de repressió cultural, però alhora molts projectes culturals van prosperar d'una manera impressionant. Perquè en una època que no es podia fer política, sí que es podia fer cultura. És el moment que es fa el diari la Publicitat en català, que és impressionant; és el moment que la col·lecció Bernat Metge té més subscriptors... I així com el 1931, amb la proclamació de la República, hi ha una continuïtat respecte del que ha passat abans, a partir del 1939 hi ha un tall brutal, que s'allarga moltíssim, que es va intentant cosir d'alguna manera, però que deixa el país trencat.

—Durant la dictadura de Primo de Rivera hi ha repressió política, prohibició de la llengua catalana a l'escola..., però en canvi no reprimeixen l'edició de diaris i llibres en català.

—Va ser una repressió més aviat institucional: es van desmantellar la Mancomunitat, les institucions educatives al voltant de la Mancomunitat, es van

expulsar centenars de professors no afins al règim... Hi va haver aquesta repressió i també hi havia censura. Segons quins llibres directes, massa explícits, es podien prohibir. El diari la Publicitat mateix, molts dies sortia amb articles sense publicar, amb l'espai de color negre o de color blanc. Això passava. Però tot el que quedava fora de les institucions, en general, podia continuar funcionant. I es va convertir en un substitut de la política. En Jaume Miravittles, un personatge molt divertit, que surt al llibre, comunista, que havia participat en el complot de Prats de Molló amb en Macià, conseller de propaganda durant la guerra que després es va dedicar al cinema a l'Amèrica Llatina, un personatge fascinant, doncs té un escrit que es titula 'Contra la cultura burgesa', que publica el 1931, i en un moment donat diu: 'Per sort, ja ha passat aquella època terrible en què l'única cosa que els catalans podien fer per fer política era subscriure's a la Bernat Metge' [riu]. Sí, la cultura feia un paper substitutori. I és possible que les autoritats no en fossin del tot conscients.

—Per què creieu que no n'eren conscients?

—Possiblement, perquè darrere la dictadura de Primo de Rivera no hi havia gent de lletres. En canvi, dins el falangisme hi havia gent de lletres que en sabia molt sobre què calia fer per destruir una cultura.

—El llibre *Els fundadors* comença el 1909 amb la troballa arqueològica de l'Esculapi a les ruïnes d'Empúries, que després serà la imatge que Francesc Cambó tria com a emblema de la col·lecció Bernat Metge de clàssics grecs i llatins.

—És com una epifania. Eugeni d'Ors diu que era com una marededéu trobada. Es va convertir en una icona de masses. Avui sembla una cosa sorprenent, però dins el moviment noucentista, que hi havia totes aquelles fantasies sobre l'essència hel·lènica de la nació catalana i aquelles vinculacions metafísiques que s'inventaven, doncs descobrir una

estàtua així era com una confirmació: realment som grecs! Aquesta era la idea que tenien els noucentistes i que anava associada a la mesura, el seny, la ironia... Tot de característiques que suposadament eren essencialment nostres, però els noucentistes realment volien dir que eren característiques o virtuts que no teníem i que havíem d'esforçar-nos per tenir. És això que hi ha darrere.

—La Bernat Metge neix en el context del Noucentisme.

—És un projecte que sorgeix del Noucentisme, perquè té aquesta base de la fascinació per Grècia, però que, de fet, fa eclosió molt més tard. Els volums més importants de la Bernat Metge són de l'època de la República.

—En el llibre apareix una gran quantitat de gent, però la història pivota sobre tres personatges: Francesc Cambó, Joan Estelrich i Carles Riba.

—Són tres personatges tan diferents entre ells! Una de les gràcies d'aquesta història és que són tres personatges que semblen irreconciliables i que segur que en molts moments no se suportaven. I ja ho explico, que hi ha moments de tensió. Cambó és un multimilionari que ve del món de la política, que havia estat advocat. L'altre, l'Estelrich, és un activista cultural, que li fa de mà dreta, però que es cansa de fer-li de mà dreta perquè se sent poc reconegut. I el tercer, Carles Riba, és un home de lletres que viu en el seu món d'idees i de sensacions, i el món de relacions públiques li és un maldecap...

—Creieu que va triar bé, Cambó, quan va preferir Estelrich per a engegar, dirigir i coordinar la Bernat Metge, per davant de Riba?

—Jo crec que sí. A l'època hi havia la tafferania de 'com pot ser que sigui Estelrich si tenim Carles Riba, que és molt més bo i en sap molt més'. Però Estelrich tenia una virtut que Riba no tenia: dots d'organitzador, de relacions públiques, i era una persona amb una empena extraordinària, capaç d'impulsar un munt de projectes. Li encantava parlar amb la gent, era un

Joan Estelrich. ARXIU

seductor. I, en canvi, tot això a Riba li era un maldecap. No em puc imaginar Riba decidint què havien de cobrar els correctors, barallant-se amb els col·laboradors... I segur que això no li interessava.

—Aquesta tria devia condicionar la col·lecció.

—La tria d'Estelrich té una conseqüència: planteja el projecte de la manera més ambiciosa que es pugui imaginar. Diu: farem una col·lecció de textos bilingües, amb aparat crític, amb introduccions serioses. I la gent del seu voltant, Carles Riba mateix, li diu: no estem preparats per a fer això, no hi ha tradició d'estudis clàssics, hem de fer una cosa més modesta. Però Estelrich diu que s'ha de fer així i que ja aniran creant l'equip. Hi ha un punt de temeritat en tot això. I el projecte va despertar tants entusiasmes que va acabar funcionant. I segurament si al capdavant haguessin posat una persona més culta, que conegués millor la tradició clàssica, més prudent i més assenyada, no hauria arribat a existir, la Bernat Metge. S'hauria plantejat una cosa més petita, més modesta. I això

és interessant de veure: els projectes culturals no necessiten només aquells que en saben més, sinó també un altre tipus de persones, amb empena, que arrossegueu els altres i que fan possible coses que semblen impossibles. I això Cambó i Estelrich ho van saber fer.

—És divertit veure al llibre com va quedar d'afectat Riba per no haver estat l'elegit.

—De fet, al començament de tot hi ha una petita topada que és molt significativa: en una entrevista a la premsa, Estelrich diu els noms de tots els futurs col·laboradors de la Bernat Metge, en diu vint o trenta, i es descuida Carles Riba, que era la persona que havia traduït més clàssics en català d'aquell moment. I Carles Riba es va enfadar i li va demanar explicacions. Estelrich li va prometre que ell havia dit el seu nom, que era el periodista que no l'havia recollit. Formava part d'aquesta lluita pel reconeixement.

—Un altre centre d'interès és l'evolució ideològica i política que fa Francesc Cambó.

—És molt complex, el cas de Cambó. Jo crec que hi ha un fons en el pensament de Cambó que es manté invariable i que es resumeix en la frase que hi ha a la seva tomba: 'Passarà tot i el fet viu de Catalunya persistirà'. Ell, de fet, quan defensa la unitat d'Espanya, encara que això avui ens sembli difícil d'entendre, defensa una federació ibèrica on hi hagi Portugal i on Catalunya faci el mateix paper que Castella i que Portugal. Ell s'imagina aquesta Ibèria dominada pels catalans, dominada pels de la Lliga. I això, els noucentistes ho anomenaven 'imperialisme català'. De fet, l'unionisme és el veritable imperialisme català, perquè l'unionisme consisteix en la idea que els catalans puguem manar a Espanya. És una idea supremacista dels catalans. I aquesta idea, ell la formula als anys vint, amb la dictadura de Primo de Rivera, però és una idea que no el fa renunciar al seu catalanisme i això avui ens costa d'entendre. És més, després de la guerra civil, quan la censura diu que es podrà publicar algun volum de la Bernat Metge si també es fa en castellà, Cambó per carta diu: 'Em sembla una qüestió d'elemental dignitat no promoure cap edició en cap llengua que no sigui el català mentre el català estigui perseguit'. Això no ho diu un espanyolista.

—Aquest és el fons que dieu que no varia en Cambó. Però...

—Ell pensa en les estructures polítiques vigents i té la il·lusió que des de la Lliga Regionalista es pot arribar a dominar Espanya. És una il·lusió que fracassa i, de fet, Cambó acaba abandonant la política. Després del 1931, quan Esquerra Republicana guanya les eleccions, ell ja no posa els peus a Catalunya ni a Espanya.

—Passeu de puntetes sobre la manera com Cambó es va fer multimilionari.

—Sí. Perquè els negocis que va fer arran de la Gran Guerra no han deixat rastre. En un moment en què hi ha una inflació brutal a Alemanya i hi ha un canvi de moneda tan voluble, és molt fàcil fer negocis especulatius. I ell ho explica a les seves memòries, que va observar que hi havia

gent que es feia rica d'aquesta manera, demanant crèdits, comprant empreses per quatre duros i després tornant el crèdit en dos dies perquè el marc s'havia devaluat. Ell ho explica així. I els detalls, diria que no els sap ningú. Ni tan sols la família. Perquè en Francesc Cabana i en Borja de Riquer ho han estudiat, però les operacions concretes no les saben.

—Quan hi ha l'alçament de Primo de Rivera, Cambó i la Lliga tarden a reaccionar, estan a l'expectativa. Aleshores escriu: 'Cambó va arribar a veure amb bons ulls la possibilitat d'una dictadura limitada en el temps que acabés portant a una democràcia "més sana", i això molts no estaven disposats a perdonar-li-ho. Era un joc perillós que es repetiria en la vida del dirigent polític. La Lliga no tornaria a tenir mai més l'hegemonia de les dècades anteriors.'

—La posició de Cambó és una posició ambivalent, al principi. És una cosa curiosa: amb la dictadura de Primo de Rivera es veu com tothom calcula. Fa la sensació que no és tant la por de la dictadura com els càlculs que fa tothom sobre quina posició ha d'adoptar respecte de la dictadura per allò que vingui després. I en aquells moments, Cambó parla de la dictadura com un càlcul polític. I aquesta idea li torna amb la guerra civil. Tant Cambó com Estelrich fan un càlcul: Cambó es troba que la FAI ha ocupat casa seva, que persegueixen membres de la Lliga a Catalunya. Per tant, des del primer moment, veu que no donarà suport al bàndol republicà i dona suport al bàndol franquista. Estelrich fa igual. Tots dos tenen clar que si guanya el bàndol de Franco, hi haurà una repressió brutal contra tots els catalans. Ho diuen així.

—Ells ho saben.

—Ho saben i ho escriuen. Al principi de la guerra, Cambó parla del terror roig i que s'ha de fer tot el possible per a aturar-lo. I a mesura que avança la guerra, comença a parlar del terror blanc i diu que afectarà tots els catalans, sigui quina sigui la seva ideologia. Ell això ho té molt clar. Cambó i Estelrich

Els volums més importants de la Bernat Metge són de l'època de la República

La Bernat Metge encara existeix, al marge d'ells i malgrat els canvis culturals i polítics. I això és un mèrit seu

fan una aposta, fan uns càlculs: farem molts mèrits durant la guerra, a veure què podem fer després de la guerra. Hi ha gent de la Lliga que, fins i tot, es pensa que podrà entrar en un govern de Franco. S'ho pensen. Però passa que quan s'acaba la guerra els falangistes no confien ni en Cambó ni en Estelrich, perquè tenen el passat que tenen. Després de la guerra, Cambó no torna a viure a Espanya, es queda a exili. Ells tenien al cap la dictadura de Primo de Rivera, que havia durat set anys, després dels quals el catalanisme va sortir molt reforçat, i van fer un càlcul d'aquesta mena. Pensen que la repressió que vingui farà unir els catalans. Quan nosaltres jutgem això, sabem que va haver-hi quaranta anys de franquisme, però ells venien d'una dictadura que n'havia durat set. El seu càlcul va fallar estrepitosament. I aquí som. Però penso que és important entendre aquests càlculs.

—I què us ha fet entendre?

—Una cosa que em feia posar els pèls de punta quan escrivia el llibre era entendre que cap a l'any 1941-42, quan Carles Riba és exiliat, Cambó a l'Argentina i Estelrich es troba per aquí intentant salvar el seu germà, que ha estat condemnat a mort per republicà, la sensació que devia tenir

qualsevol observador imparcial era que la democràcia s'havia acabat al món. Que la democràcia havia funcionat uns anys al món, però que s'havia acabat. Que tenien la Rússia comunista, l'Alemanya nazi, la Itàlia de Mussolini, França que s'havia desfet com un terròs de sucre... I la sensació era que el futur seria totalitari, que la democràcia havia sortit malament, que havia estat un experiment que no havia funcionat. I aquest era un pensament que tots ells, en un moment o un altre, tenien al cap, crec jo. És un moment realment molt fosc.

—*Els fundadors és una història política, també.*

—És una història política de la Bernat Metge i dels usos polítics dels clàssics.

—*A l'epíleg, que és molt bonic, parreu dels clàssics entesos com a capital simbòlic, també polític, també de poder. Els fundadors és un títol que pesa molt. Què funden, de fet, més enllà de la Bernat Metge?*

—Hi ha una idea que potser no és del tot explícita en el llibre, però que hi va sortint, i és que aquests tres personatges, que en molts sentits no s'entenen, que políticament es troben en llocs diferents des de l'any 1923 amb el naixement d'Acció

Catalana, posen en marxa una institució i una visió dels clàssics que, al final, és més forta que no pas ells. Que els sobrevisqui, que sobrevisqui les seves disputes, les incomprendensions mútues, etc. I això no vol dir que els clàssics estiguin per sobre del bé i del mal i que siguin apolítics. De fet, tots els fan servir de manera política. Quan Carles Riba tradueix Èsquil, el tradueix amb la idea de defensar la democràcia en un moment en què els totalitarismes governen Europa. I Francesc Cambó funda aquesta col·lecció de clàssics per crear-se també un capital simbòlic que pugui fer servir políticament. Això es veu, per exemple, en una exposició sobre la col·lecció que fan a Madrid, en un moment on la relació entre la cultura catalana i la cultura castellana és molt impressionant. L'any 1928.

—*Saben que per sobre de les disputes han de salvar els clàssics.*

—Les disputes hi seran, però saben que els clàssics són la manera més noble de resoldre aquestes disputes. En l'edició dels clàssics poden projectar els ideals més nobles. De vegades no són tan nobles. Però la idea és aquesta: que aquest capital simbòlic és massa important per perdre'l o per deixar-lo a algú altre. En aquest sentit, són fundadors. La Bernat Metge encara existeix, al marge d'ells i malgrat els canvis culturals i polítics. I això és un mèrit seu.

—*Aquest perdurar dels clàssics i aquesta centralitat en la idea de cultura, encara hi és, avui?*

—Jo crec que sí, més que no ens pensem. La Bernat Metge neix just abans que esclati la cultura de masses. És l'últim moment que es podia crear la Bernat Metge com una institució central. Neix en un moment que els advocats, els metges, etc., gent que no és específicament de lletres, però que té una vocació humanista i culta, creu que ha de tenir la Bernat Metge a casa. De fet, bona part dels subscriptors inicials són professionals liberals d'aquesta mena. Aquesta visió de professional que s'ha de cultivar s'ha anat desfent. La majoria no tenen

Francesc Cambó, fundador de la col·lecció Bernat Metge. ARXIU

Els llibres transformen

No és tant una qüestió de retornar com de tenir prou empenta per a tornar a apropiat-se els clàssics, donar-los una veu nova

aquest sentit de cultura. Avui dia, en què hi ha una cultura de masses totalment desenvolupada i alhora hi ha un món del llibre ric i divers, molt més que fa cent anys, ens trobem que la cultura de masses és molt important, perquè s'hi disputen coses bàsiques com la llengua, però alhora les coses que marquen, fins i tot discursos polítics, són els llibres, més que la cultura de masses.

—Què voleu dir?

—Els llibres tenen moltíssima força, molta més força que no ens pensem. Us poso un exemple, a partir de la traducció de la *Ilíada* que ha fet en Pau Sabaté. En Pau és un traductor molt jove, no té els trenta anys encara, és de la mateixa generació que l'Arnau Barrios, un altre traductor molt ric. En Pau tradueix Homer amb uns versos àgils, rics, sonors... Jo m'ho mirava i pensava: com pot ser que aquest jove hagi rebut això. Perquè no és una habilitat espontània. No surt perquè sí, surt d'una cultura determinada. I això és una cosa que l'escola no transmet. No transmet aquesta idea de cultura, aquest gust pel vers... En general, l'escola com a institució no ho fa. I jo em preguntava d'on havia sortit això. Doncs ha sortit simplement de la força que té la poesia de Carner o de Ferrater o de Vinyoli o de Maria Mercè Marçal, que és la poesia que ha llegit en Pau. Vull dir que sense aquests llibres no existiria aquesta traducció tampoc. És la força que tenen aquests llibres. Els llibres transformen.

—Això és tenir tradició, és la diferència entre tenir tradició i no tenir-ne.

—Això és tenir tradició. En canvi, la cultura de masses, més enllà de deu anys, no deixa pòsit o en deixa poc. Per això crec que la cultura del llibre continua fent un paper essencial. La cultura del llibre exigent i plaent.

—És curiós l'èxit de la traducció de la *Ilíada*, perquè mig any abans de la traducció de Pau Sabaté a la Casa dels Clàssics, va aparèixer la traducció pòstuma de Montserrat Ros a Adesiara. I

ha funcionat molt bé també. Es podria pensar que hi ha un retorn als clàssics?

—Sí, i de fet, avui dia, si ens centrem en els clàssics grecs i llatins, se'n publiquen molts i de moltes maneres diferents. Però jo no parlaria de retorn. Una gràcia dels clàssics traduïts és que no hi retornes sinó que el tornes a fer. No és tant una qüestió de retornar com de tenir prou empenta per a tornar a apropiat-se els clàssics, donar-los una veu nova. Això és una cosa que la Bernat Metge va fer sobretot al començament, de posar els clàssics al centre de la vida contemporània. I ara això hi és.

—El llibre fa un retrat d'una època amb la cultura com a centre d'interès. Per això, *Els fundadors* parla de la Bernat Metge, però també recorda l'aparició del Manifest Groc i tracta la conferència que Carles Riba va fer a l'Ateneu Barcelonès sobre 'Una generació sense novel·la'. És un entremat on també es descobreix la voluntat d'ingerència de la religió catòlica en la cultura catalana i, concretament, en l'edició de segons quins títols de la Bernat Metge...

—I darrere de tot això, hi ha la idea que els clàssics no són quietud ni posar els ulls en blanc, sinó que es troben al centre de tots els conflictes. Com els clàssics fan un paper en l'època de Primo de Rivera, fan un paper durant la República, fan un paper durant la guerra, un paper durant la postguerra... I precisament per aquest capital simbòlic que tenen, són una arma que es pot fer servir en molts sentits. I precisament per això és millor fer-la servir tu a la teva manera. [Riu.]

—En el vostre cas, Grècia i els clàssics què representen?

—A mi, la relació amb els clàssics grecs em dóna la capacitat de mirar-me des de fora i de desestabilitzar alguns tòpics del nostre temps. És a dir, el fet de tenir aquesta mirada de fa dos mil cinc-cents anys i de jugar amb conceptes de fa dos mil cinc-cents anys em permet de confrontar tot això amb els tòpics que faig servir a la meua vida. Tots necessitem conceptes, idees, etiquetes, categories,

etc., sobre els quals no reflexionem mai a fons, perquè no podríem viure. A mi, aquesta profunditat literària em serveix per a fer això. Per exemple, quan vaig escriure *El gos cosmopolita*, aquest fons em permetia preguntar-me què hi havia en el fons i en l'origen de la paraula cosmopolita i què ens pot dir avui d'allò que entenem per cosmopolitisme. Els clàssics són una força trasbalsadora, una força qüestionadora. Em serveixen en aquest sentit, essent molt conscient de les connotacions de poder i de prestigi que tenen. Això sempre ho hem de tenir en compte quan tractem els clàssics. L'altre dia mateix, llegia que l'administració Trump deia que tots els edificis oficials que es fessin als Estats Units tindrien un estil clàssic, amb columnes i totes aquestes coses. És aquesta fascinació del kitsch clàssic com a emblema del poder. Per això els bancs tenen columnes, que donen visió d'ordre i harmonia, cosa que des del poder és molt útil de transmetre. I quan treballem amb els clàssics, és molt important que ho tinguem en compte, això. Has de saber que hi és, per saber què en vols fer.

—Quan vau decidir escriure aquest llibre?

—La idea del llibre és posterior al canvi de mans. Però és un llibre que beu de tota la feina que he fet a la Bernat Metge; i beu de la meua tesi doctoral sobre Humboldt, Èsquil i Riba. Per tant, no tenia la idea de fer aquest llibre, però he anat treballant amb moltes coses que al final han anat confluint en aquest llibre. Va ser fa dos anys, arran del canvi de mans, que va representar un moment de reflexió dins la Bernat Metge i dins la Casa dels Clàssics. La gent que treballàvem allà ens preguntàvem què volíem fer i quin sentit tenia el que fèiem. Per què el grup Som compra la Bernat Metge? És una pregunta interessant. Per què ho va fer Som i no ho va fer Planeta o Enciclopèdia Catalana o la Generalitat? I l'altra pregunta era: què pretenia fer la Bernat Metge l'any 1922-23 i què pretenem fer nosaltres ara. És una pregunta que, en certa manera, també hi és, al llibre. Vaig pensar que, en aquest moment de

replantejament, escriure un llibre que expliqués els orígens de la Bernat Metge, les idees fundacionals, els conflictes que l'havien seguit, tenia molt de sentit.

—També per a la gent de Som.

—És un llibre escrit des de dins la institució, i amb la voluntat de mostrar l'ambició, les pretensions, les possibilitats que té l'edició de clàssics. I això és fet des d'una història política, explicant també la història del país. Algú la pot llegir com una història de la cultura catalana dels primers quaranta anys del segle XX. Però la funció que té des de dins és aquesta. És un llibre que ens dona idees per a discutir, a la gent que ens dediquem a l'edició de clàssics.

—I el fet que aparegui la primera persona en alguns moments facilita la interpretació?

—Quan s'escriu un llibre des de dins la institució i sobre la institució, és una operació delicada. Podria degenerar en un llibre de propaganda, d'amagar draps bruts, d'autocensura... Naturalment, l'època que jo explico és prou llunyana perquè es pugui explicar tot. I això he intentat fer.

—I la primera persona?

—[Riu]. En general, quan escric estic sol. Contra tot i contra tothom. No defenso cap institució ni res. Així he escrit tots els meus llibres fins ara i és com m'agrada escriure. I aquest és el llibre que segurament més m'ha costat d'escriure. No per la dificultat intrínseca, sinó perquè mentre l'escrivia notava que no l'escrivia totalment sol. L'escrivia des de dins d'una institució i des de la responsabilitat que tinc dins aquesta institució en aquests moments. He intentat desprendre'm d'això. He parlat des de la complicitat amb el projecte, però he intentat que hi sortís una mirada personal que fos realment personal. I això m'ha costat. I justament perquè tenia la consciència que l'escrivia des de dins, m'he esforçat molt a buscar els conflictes. Per evitar que fos una cosa plana, de les glòries de la Bernat Metge. És un bon exercici, però és complicat. ■

Pel capital simbòlic que tenen, els clàssics són una arma que es pot fer servir en molts sentits

L'època que jo explico és prou llunyana perquè es pugui explicar tot

GEMMA RUIZ

‘Quantes vegades a la literatura ens hem hagut d’empassar les preocupacions d’un paio perquè no lligava?’

Entrevista a la periodista, que acaba de publicar ‘Ca la Wenling’ (Proa), la seva segona novel·la

ALBERT SALAMÉ

ANNA ZAERA

Gemma Ruiz (Sabadell, 1975) acaba de presentar *Ca la Wenling* (Edicions Proa) la segona novel·la després d'*Argelagues*, el seu debut literari. La periodista de les cròniques culturals del ‘Telenotícies’ confessa que l’escriptura li permet una introspecció que no havia trobat a la televisió i que, a la vegada, retroalimenta el seu vessant periodístic. Amb aquesta novel·la, que

situa l’acció en una perruqueria, l’autora torna a qüestionar l’heroïtat i l’èpica de la literatura i converteix en protagonistes les dones dels marges, les dones migrades i que han de guanyar-se la vida lluny dels seus països d’origen, com va fer-ho a *Argelagues*. En aquest cas, Ruiz parla de dones que vénen de l’altra punta del món i com la humanitat supera sempre qualsevol barrera cultural o de llenguatge.

Entre manicures, esquilades i permanents conviuen en un mateix espai les jubilades de Gràcia, joves tossudes, una embarassada enamorada, llàgrimes de la guerra del Vietnam, productes de cosmètica francesos, injustícies forjades a Amèrica i racisme ben empeltat. Hem parlat amb ella d’estereotips, de la manera com s’han construït els relats i també del paper que té la televisió en la difusió de la cultura.

‘Argelagues’ és la història de la majoria de famílies del nostre país. De dones que van del camp a la ciutat

La migració és una aposta de vida molt compromesa, molt valenta i molt poc honorada

—Per què Gemma Ruiz esdevé periodista?

—La veritat és que no ho he pensat. Sempre m’havia agradat llegir i escriure, però tampoc d’una manera gaire obsessiva. No tinc un moment zero... Bé, potser sí que el tinc, ara que hi penso. El moment de la primera Guerra del Golf, l’any 1991. Aquelles cròniques em van despertar alguna cosa. Gairebé en l’àmbit de la mitologia. És la primera guerra que veiem televisada.

—Però us acabeu especialitzant en cultura.

—En aquella època, a la facultat feien un examen de cultura general i jo vaig quedar primera. Vaig poder elegir la beca al mitjà que volia. TV3 era l’únic mitjà que ofería una plaça de cultura. L’any 1997 la gent preferia treballar en mitjans escrits que no ser reporter. Ser reporter no tenia tant prestigi. Després la cosa ha anat canviant. Per tant, no va ser el mitjà el motiu de la tria, sinó el fet que era l’únic que ofería aquesta secció de cultura. Jo mai m’havia imaginat que treballaria a la televisió, no formava part de les meves il·lusions.

—Éreu una bona estudiant?

—Sí, a COU estudiava fins i tot temaris d’altres instituts! M’hauria agradat molt tenir internet a la meua època. Perquè em llevava de nit per llegir les enciclopèdies de casa.

—Tanta informació potser us hauria dispersat?

—M’hauria agradat tenir internet per trobar el canal de les coses que a mi m’interessaven. És clar, saber-ho gestionar és l’altre repte. Però que pugués fer aquesta recerca d’interessos personals i coneixement és fantàstic. Una altra cosa és que caigués en l’addicció que tenim tots contemporàniament, sobretot amb el mòbil. Quan es feia amb l’ordinador era diferent. Ara hem passat a una altra fase. A mi internet m’agrada perquè una cosa et dirigeix a una altra i això m’apassiona.

—Quina és la cosa que més seguiu per les xarxes?

—Sobretot mitjans, d’aquí i internacionals. També moltes veus potents del feminisme internacional. Temes d’antiracisme, que m’interessaven molt. Però quan faig recerca de temes que m’interessaven també sóc molt analògica, molt de biblioteca i molt de llibreria.

—Arribeu a la literatura amb *Argelagues* i sembla que us hi heu quedat. Com és aquest trànsit del periodisme a la literatura?

—Molt natural. Jo tenia una entrevista a la meua besàvia que havia fet a la facultat. Dels 18 anys als 33 anava dient: escriuré un llibre quan em jubili. Ho deia mig de broma. Llavors, amb aquella cinta vaig pensar: ostres hi ha moltes coses que no sé i que vull aprendre. Aprendre història del país, de la meua ciutat, història d’aquestes classes populars que no han estat honorades i que les han mogudes les dones. Vaig començar a fer entrevistes i un dia vaig pensar que em veia amb cor de ficcionar-ho. És la història de la majoria de famílies del nostre país. De dones que van del camp a la ciutat.

—Passeu de dones rurals a dones que vénen del món rural però s’han de buscar la vida en entorns urbans que sovint són freds i impersonals.

—Sí, la migració és una aposta de vida molt compromesa, molt valenta i molt poc honorada. Perquè arriben i nosaltres els situem a l’últim esglaó de la nostra jerarquia social. No hi donem l’èpica que té. Migrar és un acte de valentia, de dignitat i d’integritat molt superior als nostres actets del dia a dia. I les mateixes migracions que van fer les meves àvies de la Catalunya interna a la ciutat, com a la resta de l’estat, també tenen aquest esperit èpic que no s’ha contemplat. Què ha de moure un nano perquè vulgui posar-se dins la panxa d’un camió per travessar Europa? Quina és la fortalesa que l’empeny a triar el tot pel tot?

—En aquest cas, la protagonista és una noia xinesa.

—Una noia xinesa que ve de l’altra punta del món, sense saber l’idioma, amb unes

Són uns dies que han posat en relleu un racisme que ens pensem que no tenim

ALBERT SALAMÉ

habilitats molt bàsiques, però amb tota la força per voler-se'n sortir. Crec que hauríem de revisar a què diem heroïcitat i a què diem èpica. Ens han embotit al cap moltes històries de soldats de guerra que segur que tenen molta èpica, però no sé quina història en tindria més.

—Pel que fa al llenguatge, heu fet una opció arriscada per reproduir la manera de parlar d'algunes persones xineses que viuen aquí. Vau tenir clar des del principi que intentaríeu copsar la seva manera d'expressar-se?

—Era molt important —i em vaig curar molt amb salut— sentir les veus de generacions d'experiències migratòries amb més trajectòria, com passa als països anglosaxons. Per exemple, llegint escrits de guionistes, actrius i escriptors d'origens asiàtics, sobretot del Paquistàn i l'Índia, deien que encara ara troben intolerable que la BBC o altres cadenes els escarneixin pel seu accent paquistanès. Són gent que ha hagut de marxar del seu país perquè ha estat colonitzat i després, quan va a la metròpoli, continua essent

objecte de burla. A la novel·la, era molt important que quedés clar que l'esforç de comunicació era molt gran per la poca eina que encara poden dominar i pel poc espai que tenen per a aprendre'n, però volia que no hi hagués ni un bri d'escarni. I per això no trobareu res d'allò de dir la r amb la l. Ha estat una llengua pensada molt acuradament. Volia transmetre que, al final, la comunicació venç totes les precarietats i la voluntat de comunicar-se elimina totes les dificultats. Volia que conservés tota la dignitat d'algú que té un sistema de pensament diferent del nostre i que, així i tot, es fa entendre.

—Hi ha una frase que fa referència a la Wenling i que m'ha semblat extraordinària: 'M'explica que cuando ella tienda, ella libre. Cabeza no piensa, cabeza vuela!'

—En aquesta frase veus la intel·ligència de la persona que et diu aquelles paraules. Que bé que us hi hàgiu fixat!

—D'on traieu aquestes frases tan potents? Són reals o inventades?

—He pres moltes notes. Hi ha una amistat real amb una família xinesa, però aquest llibre és una ficció, en el sentit que jo necessitava posar-hi moltes més coses. Hi he sumat moltes capes perquè tingues la complexitat que volia. Tot el que hi ha és veritat, però la veritat ve de moltes coses. Ve de literalitats i no literalitats.

—Presenteu la novel·la en uns dies en què hi ha certa alarma social i un ressorgiment d'algunes expressions racistes arran de l'epidèmia del coronavirus.

—Sí, són uns dies que han posat en relleu un racisme que ens pensem que no tenim. Està bé ser-ne conscients. Però ja hauríem hagut de superar una cosa tan absurda com assenyalar els xinesos que viuen aquí. S'ha de fer més treball de fons, en el pla educatiu, i també en el simbòlic i de la ficció, que és molt important per a desmuntar aquests estereotips. Aquests episodis ho posen de manifest, però crec que no acabem re-formulant res. La manera de mirar està molt entrenada per tanta història cul-

tural estereotipada i racista. Falta molta feina de neteja d'estereotips tòxics.

—**I com creieu que s'hauria de fer? Amb els mitjans de comunicació, però potser no tan sols informativament?**

—El pla simbòlic és molt important. Que no hi hagi cantants asiàtic-descendents, que no hi hagi tribuna per a segones generacions de gent que ve de l'Àsia amb un discurs que trenqui totalment els tòpics, fa que a nosaltres sempre ens prevalguin els estereotips que van venir d'Amèrica i que Hollywood va amplificar. Davant una arma tan poderosa com és Hollywood, hauríem de treballar moltíssim per contrarestar-ho. Però tenim aquest discurs pervers de la cultura popular. Aquests tòpics racistes que formen part del nostre ADN cultural. Hauríem de ser molt proactius i crec que amb aquesta novel·la intento contribuir-hi. Passa que el que pot fer una novel·la és molt limitat. Però, com a mínim, intento veure d'on ve aquesta mirada, que no és casual.

—**Hollywood i l'humor groc van fer un dibuix còmic dels orientals.**

—I tot l'orientalisme europeu també! Ve de la manera de mirar interessada de les metròpolis. És molt més fàcil dominar si deshumanitzes. A la pròpia història cultural europea de l'exotisme de l'orientalisme —amb els quadres, els escrits, l'estètica, la poesia— li sumes al segle XX aquest departament d'exterior que és Hollywood, i és clar...

—**Les dues novel·les són històries de sororitat. Volíeu transmetre aquest missatge polític mitjançant la literatura més que no el periodisme?**

—El fet de posar en primer pla de la novel·la un cor que és una perruqueria és fet expressament. Hi ha prejudicis contra els llocs eminentment feminitzats. Ens arriben a nosaltres, que també els hem acabat comprant. Ja sabem qui ha creat el relat, qui va poder accedir a les biblioteques i qui va poder escriure. A l'altra meitat de la humanitat li ha estat vedada la construcció del relat i la història cultu-

ALBERT SALAMÉ

ral. Diguéssim que la meua inquietud és tocar el voraviu i fixar-me en aquestes històries que s'han tingut sempre com a subalternes i que són tan heroiques o tan poc heroiques com qualsevol història de païos explicada per païos.

—**Des d'una perruqueria parreu de qüestions considerades més grans: relacions internacionals, migracions, cooperació entre dones...**

—Moltes novel·les que hem llegit van d'un paio que a veure quantes paies es tira, no sé com dir-ho. Això és universal en el patetisme. Quan es menysté la literatura escrita per dones perquè parla d'emocions jo penso: quantes vegades a la literatura ens hem hagut d'empassar les preocupacions d'un paio perquè no lligava?

—**A la televisió, com heu viscut aquestes visions patriarcals de la informació? Suposo que s'ha anat construint un criteri de gènere a poc a poc. Desconstruint velles pràctiques.**

—Jo he pogut explicar les coses de la manera que he volgut sempre, sempre. Però com més posicions de poder tinguem les dones en una redacció i en una televisió, aquest punt de vista i aquesta perspectiva serà més present. També és important sumar els periodistes homes per treure els prejudicis i cultivar-la. A la televisió, hem fet formació amb això. Com a redactora en cap, el meu propòsit ara és contagiar d'aquest gust per l'altra mirada, d'aquest repte que és deixar de veure esbiaixadament. Veus constantment companys i companyes que van fent el clic.

—**Fa deu anys, ningú no parlava d'enfocaments de gènere pel que fa a la informació periodística...**

—És veritat que teníem intuïcions. No he tingut mai un punt de vista masclista sobre les notícies, que l'hauria pogut tenir, essent noia, perquè la mala educació de gènere l'hem rebuda totes. Jo sempre he tingut aquesta visió personal, potser també per les lectures que havia fet. Però és veritat que ens havien venut la

moto que el feminisme ja no calia perquè ja érem iguals. I l'haviem comprada, aquesta moto. A mesura que creixes vas veient el sostre de vidre, les desigualtats, quins temes compten, quins no compten. I veus que hi ha molta feina a fer i que ens hem d'arremangar tots.

—El fet d'estar en contacte amb les expressions culturals us ha ajudat a desconstruir aquesta mirada masclista que ens venia de sèrie?

—No us ho penseu, perquè he vist molt masclisme en les obres de teatre. I després n'he parlat amb els directors. Aquest estar *in albis* de la necessitat del feminisme era a tot arreu. Tu veies certes disfuncions però no acabaves de diagnosticar-ho bé. El sector cultural no ha estat pas punter en la lluita contra el masclisme, ha vingut tot de l'activisme. El sector cultural sempre ha vehiculat els mateixos discursos de l'heteropatriarcat. A mi, les creacions culturals mai no m'han fet obrir els ulls. Quan sempre prioritizes les obres de teatre amb dramaturgs i protagonistes masculins i en què les dones només som objecte, això també és violència simbòlica. Fa deu anys era tot en la mateixa línia d'inconsciència.

—El sector cultural en crisi profunda demana un augment del pressupost en Cultura.

—Sí, l'últim crit d'ajut per a augmentar el pressupost no pot ser més urgent. Si volem defensar un model de societat basat en uns valors i no defensem la cultura, què defensem? És imprescindible per a defensar tota la resta de valors. No se m'acut res més elemental per a una societat. I a més, un accés a la cultura universal. Ens ho hem de creure. La cultura és construcció de societats millors, i no tenim gaire a fer en un planeta plastificat que s'ofega.

—Com trebal·leu des de la televisió el centralisme informatiu en el sector cultural?

—Nosaltres intentem fer difusió de tot. Moltes vegades, penso que no cal tant

difondre sinó generar circuits d'exhibició estables per tot el país. És això que porta la cultura d'un lloc a un altre amb una circulació sana. Això és prioritari en un país relativament petit, en què les distàncies són accessibles. Perquè per molt que tu facis una peça a la televisió, si no hi ha circuit, tornem a estar encallats.

—Darrerament, quines propostes i festivals us han semblat més interessants?

—M'agrada molt la nova aposta de l'Anna Giribet a la Fira de Tàrraga. Començar amb una conferència del Xavier Antich i de la Judit Carrera em sembla sensacional. És situar el debat i les idees al carrer. És una reapropiació dels espais. També m'interessa tota la feina que es fa a Olot. A Olot tenen clar que la cultura és molt important. El seu pressupost de cultura és molt més gran que la mitjana de pressupostos de cultura dels ajuntaments. Al cap i a la fi, és apostar-hi o no apostar-hi.

—I per acabar, tornant als dos perfils d'escriptora i periodista: són dos processos creatius gaire diferents?

—Ui, antitètics. És molt fort, perquè després de vint anys de tenir una feina amb tanta exposició pública, visibilitat, interacció i tant soroll, de sobte, et trobes que escriure és silenci, solitud i reclusió. És com passar d'una festa a la platja a ser dins l'aigua. M'agrada molt el contrast. Jo sóc molt sociable i m'agrada molt explicar i comunicar, no hauria sospitat mai que aquesta altra banda d'introspecció m'agradaria i la necessitaria tant. És un binomi que m'alimenta i m'equilibra molt. Una cosa reverteix en l'altra.

—Havíeu pensat que seríeu escriptora?

—Mai. Ha estat totalment inesperat que de sobte sortís un altre jo. Hola, com va? Us juro que no vaig pensar mai 'ai, tinc una història per explicar'. Tinc textos al calaix i faig de periodista perquè no puc fer l'altra cosa. Jo he tingut la sort de fer allò que vaig escollir, i l'escriptura ha estat una segona vida, un regal de l'univers. ■

El sector cultural sempre ha vehiculat els mateixos discursos de l'heteropatriarcat

La cultura és construcció de societats millors, i no tenim gaire a fer en un planeta plastificat que s'ofega

Què és el coronavirus: tot allò que n'heu de saber

Covid-19 Responem les principals qüestions sobre la malaltia que ha alertat estats i organitzacions de tot el món

REDACCIÓ

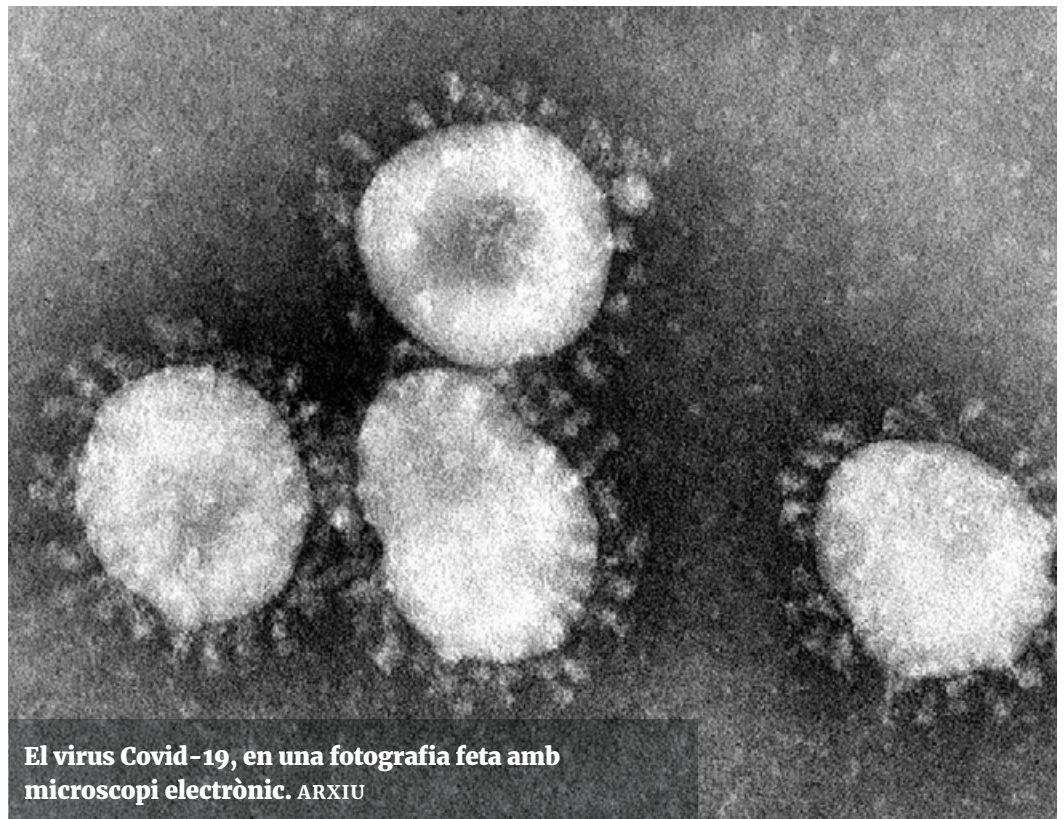
El coronavirus ha estat una de les principals notícies als mitjans d'arreu del món. Tanmateix, encara hi ha molts dubtes sobre la manera com es contagia, quins perills implica i, fins i tot, com s'ha originat.

El virus, desconegut fins ara, s'ha propagat des de la Xina, s'ha estès pel cap baix a vint-i-vuit països i ha causat 2.626 morts. Però, què en sabem ara mateix?

Què és el coronavirus?

És un virus de la mateixa família que la síndrome respiratòria aguda greu (SARS) i que la síndrome respiratòria de l'orient mitjà (MERS), malalties que es transmeten d'animals a humans, però que també es poden transmetre entre humans. S'anomenen 'coronavirus' per la forma del patògen i afecten l'aparell respiratori, principalment, els pulmons.

Els primers casos es relacionen amb el mercat de peix i marisc de Wuhan, on comercien amb una gran diversitat de peixos, rèptils, ratpenats i més animals, vius i morts. No se'n sap ben bé l'origen,

El virus Covid-19, en una fotografia feta amb microscopi electrònic. ARXIU

Els primers casos es relacionen amb el mercat de peix i marisc de Wuhan

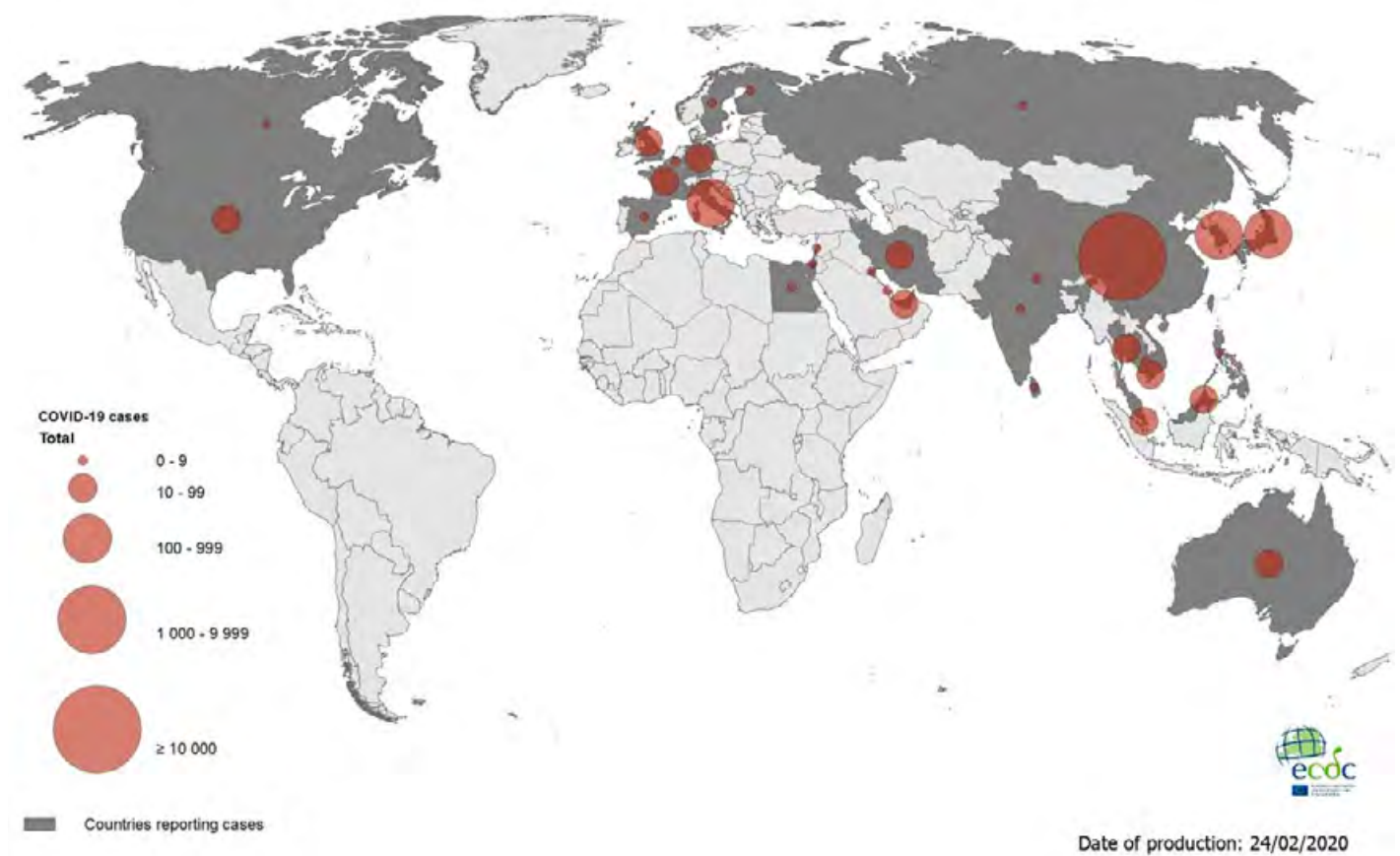
però sembla que pot ser en el pangolí.

En investigacions anteriors, es va comprovar que la SARS havia estat transmesa per les civetes a éssers humans a la Xina el 2002 i que la MERS havia estat transmesa per dromedaris a éssers humans a l'Aràbia Saudita el 2012. Hi ha més coronavirus coneguts que circulen entre animals, però que encara no han infectat cap humà.

Quants afectats hi ha actualment?

Com a mínim, 2.626 persones s'han mort pel coronavirus i hi ha uns 79.524 casos confirmats. La gran majoria, 77.150, són a la Xina, dels quals 25.157 han estat donats d'alta. A la resta del món, hi ha vint-i-vuit estats amb casos confirmats, la major part de persones que havien viatjat a Wuhan, l'epicentre del brot.

Fora de la Xina, els estats que n'han tingut casos són

Corea del Sud (833, amb vuit morts), Itàlia (215, amb cinc morts) el Japó (154, amb un mort), Singapur (89), Hong Kong (79, amb dos morts), Iran (61, amb dotze morts), Tailàndia (35), els Estats Units (35), Taiwan (30), Malàisia (22), Austràlia (22), el Vietnam (16), Alemanya (16), la Gran Bretanya (13), els Emirats Àrabs Units (13), l'estat francès (12, amb un mort), Macau (10), el Canadà (9), l'Índia (3), les Filipines (3, amb un mort), Rússia (2), l'estat espanyol (2), Cambotja (1), Israel (1), el Nepal (1), Sri Lanka (1), Finlàndia (1), Egipte (1), el Líban (1), Suècia (1) i Bèlgica (1).

Com es compten els afectats?

La detecció de la infecció s'efectua amb tests d'àcids

nucleics. Tanmateix, el 13 de febrer, el govern xinès va anunciar un canvi de mètode, comptant també els casos de la província de Hubei que havien estat diagnosticats amb una radiografia dels pulmons. Això va fer que hi hagués més casos. Una setmana més tard, les autoritats xineses han tornat al mètode antic per facilitar una comparació més eficaç de les xifres. És, per tant, un recompte restrictiu i el nombre d'afectats podria ser més alt.

A més, els experts han manifestat dubtes sobre els tests de detecció i diuen que no superen el 50% de fiabilitat, ni tan sols als millors hospitals. La Xina ha explicat que cercava tests més adaptats. Hi ha diversos casos de persones que en un primer moment han donat negatiu en coronavirus i posterior-

ment han donat positiu, cosa que podria significar que la càrrega viral ha augmentat. Aquesta és una dificultat que també poden trobar en els controls de viatgers en fase d'incubació que tornen dels països més afectats.

Què és una emergència internacional?

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha declarat l'emergència de salut pública d'interès internacional, una mesura que només s'ha pres cinc vegades. Es declara quan una malaltia 'greu, sobtada, inusual o inesperada' té implicacions per a la salut pública més enllà de l'estat afectat; i pot requerir una acció internacional immediata.

El director de l'OMS, Tedros Adhanom Gebreyesus, explica que en aquest cas la

decisió es pren, sobretot, pel temor que la malaltia continuï estenent-se fora de la Xina i arribi a països amb sistemes de salut dèbils que no estan preparats per a respondre-hi.

Quins símptomes té i com es transmet?

Els símptomes més comuns inclouen febre, dificultats per a respirar, tos o males-tar general. En els casos més greus, la infecció pot causar pneumònia, insuficiència renal i altres complicacions. Es calcula que hi ha un 20% dels pacients infectats del nou coronavirus que tenen símptomes greus. Però els qui ja tenen problemes de salut, com ara asma, diabetis i malalties cardiovasculars, són més vulnerables.

El virus no és a l'aire, sinó que es transmet per gotes de

L'Organització Mundial de la Salut (OMS) ha declarat l'emergència de salut pública d'interès internacional, una mesura que només s'ha pres cinc vegades. EFE

L'OMS aconsella l'ús racional de les màscares per evitar-ne el malbaratament i l'ús indegut

saliva o mucositat que hom expulsa quan tus o esternuda. Per això s'aconsella de seguir algunes mesures genèriques de protecció individual enfront de malalties respiratòries:

—Rentar-se les mans freqüentment amb aigua i sabó durant uns vint segons, o amb un preparat amb alcohol.

—Tapar-se la boca i el nas a l'hora de tossir o esternudar, principalment amb mocadors d'un sol ús o amb la part interna del colze.

—Evitar de compartir menjar i estris (coberts, gots, tovallons, mocadors...) i altres objectes sense que s'hagin netejat degudament.

—Evitar el contacte estret amb persones que presentin símptomes de grip o refredat.

No hi ha proves que el virus s'encomani abans que la malaltia desenvolupi els símptomes. Segons l'OMS, alguns pacients van contagiar el virus quan en tenien símptomes lleus. El període d'incubació, és a dir, des que hi ha la infecció fins que se'n desenvolupen els símptomes, és d'un dia a catorze.

Cal portar màscara com a prevenció?

Fer servir una màscara pot ajudar a limitar la propagació d'algunes malalties respiratòries. Tanmateix, no garanteix que no es contreguin infeccions, i s'ha de combinar amb altres mesures de prevenció, particularment, rentar-se les mans i tapar-se la boca.

L'OMS aconsella l'ús racional de les màscares per

evitar-ne el malbaratament i l'ús indegut. Això vol dir que es recomana de fer servir màscara si la persona presenta símptomes respiratoris (tos o esternuts), si sospita que té una infecció amb símptomes lleus o si té cura d'algú de qui se sospita que està infectat pel coronavirus.

S'ha de sospitar d'una infecció de coronavirus si la persona en qüestió ha viatjat a una zona de la Xina on s'ha notificat la presència de coronavirus o bé si ha tingut contacte proper amb algú que ha viatjat des de la Xina i té símptomes respiratoris.

Els gossos i els gats poden transmetre el coronavirus o infectar-se'n?

Una imatge freqüent és la d'animals de companyia, com els gossos i els gats, amb màscares. Ara com ara, no hi ha proves que puguin infectar-se'n o que hagin propagat el coronavirus i, per tant, no es recomana en cap

cas de posar màscares a les mascotes.

Això sí, l'OMS recorda que és sempre recomanable de rentar-se les mans amb aigua i sabó després d'haver tingut contacte amb els animals.

Què he de fer si he estat a la Xina fa poc o hi he d'anar?

L'OMS no recomana d'imposar cap restricció als viatges ni al comerç amb la Xina. Tanmateix, atès que s'ha declarat l'emergència internacional, és aconsellable evitar viatges innecessaris a les zones afectades de la Xina. Cal remarcar que en cas de viatjar, les autoritats xineses han adoptat mesures que restringeixen la mobilitat i la circulació de les persones a la província de Hubei.

També és recomanable —a la Xina en general i especialment en aquesta província— evitar de consumir carn poc cuinada i tenir contacte proper amb animals vius o morts, siguin domèstics o salvatges. A més d'extremar les mesures d'higiene si hom ha entrat en contacte amb persones que tinguin qualsevol infecció respiratòria i que hagin estat fa poc a la zona afectada.

Les persones que hagin tornat de la Xina i presentin un bon estat de salut poden fer vida normal. Si en els catorze dies posteriors a la tornada del viatge desenvolupen símptomes d'infecció respiratòria (febre, tos i sensació de falta d'aire) han de quedar-se a casa i contactar amb els serveis de salut. Els serveis sanitaris en valoraran l'estat de salut i l'antecedent de viatge i el possible contacte amb casos d'infecció per coronavirus. ■

ELISENDA PALUZIE

*‘Hi ha un intent de
marginar l’Assemblea’*

La presidenta de l’ANC no aclareix en aquesta entrevista si es presentarà a la reelecció

ASSUMPCIÓ MARESMA

Elisenda Paluzie no ens aclareix si es tornarà a presentar per ser reelegida en el càrrec de presidenta de l’ANC, que aviat s’ha de renovar. Diu que abans de prendre la decisió prefereix veure quin full de ruta s’aprova. D’expressivitat afable, riu sovint. Malgrat que les paraules siguin transcendents, costa de trobar un moment sense un somriure, que a vegades li serveix de defensa, mentre guixa en un paper o mou les mans. La presidenta de l’Assemblea denuncia en aquesta entrevista que hi ha un intent de marginar l’Assemblea, de disminuir-la. La persistència de l’ANC amb la unilateralitat pot ser-ne la causa. Però ella no tant sols persisteix sinó que remata amb claredat: ‘En el context en què som, renunciar a la unilateralitat és equivalent a renunciar a la independència.’

— Què ha passat aquests mesos després de la sentència?

— Que la reacció popular va estar a l’altura però la institucional no. Ho intuïa, però sempre tens l’esperança que les coses canviïn, i no va ser així.

— Per què no es van saber aprofitar les mobilitzacions?

— Perquè no hi ha unitat estratègica, perquè no hi ha projecte comú, perquè no hi acord de fons per a arribar a la independència.

— Continueu pensant que la independència només s’aconseguirà si les institucions i les mobilitzacions van a l’una?

— Sí, sóc molt pesada en això. Amb la sentència es va evidenciar clarament. Mentre tinguem partits polítics independentistes a qui puguem votar, un Parlament de Catalunya i puguem acreditar una legitimitat democràtica, la cosa normal és que la independència la faci el parlament, sostingut amb el moviment popular, però l’ha de fer el parlament.

— Per què ha frenat el Tsumami?

— No ho sé, perquè no en formava part.

La mobilització ha de veure's acompanyada del moviment polític

Sempre ha existit, això de dilatar la independència i no afrontar-la amb la seva duresa i dificultat

Així i tot, hi ha molta gent que té la tesi que si això hagués continuat hauria generat aquest canvi polític. Jo en tinc els meus dubtes, perquè si el canvi polític no està madur... No en tinc la certesa. Més aviat em decanto a pensar que si no eren madurs políticament, tant és que el bloqueig durés dos dies com que en durés sis.

—Voleu dir que sense aquesta 'maduració institucional' no s'aconseguirà mai la independència?

—És molt més fàcil de sostenir una mobilització en massa si la gent veu que hi ha un objectiu clar i determinat. Això va passar el Primer d'Octubre. Hi havia la llei del referèndum i aquest referèndum ens portava a la declaració d'independència i per això més de dos milions de persones el van defensar.

—Però això no va al revés? La mobilització no ha de servir per a pressionar els polítics i institucions?

—Però la mobilització ha de veure's acompanyada del moviment polític. No és blanc o negre, és una retroalimentació. Si no haguessin existit les consultes populars no s'hauria fet el 9-N o el referèndum. Només amb les consultes populars no feies la independència. Els passos no són automàtics. Les consultes comencen el 2009 i el referèndum no arriba fins al 2017.

—Per què la feina del Tsunami no la fa l'ANC?

—En un estat en què les accions de resistència pacífica s'interpreten com a terrorisme cal que s'adoptin noves tàctiques. Em sembla evident que en un context de repressió aquestes accions es fessin a partir d'una plataforma anònima per protegir-se de la repressió. Ara veig que la gent demana al Tsunami coses que són pròpies d'una entitat. El Tsunami era un instrument per a fer determinades accions de desobediència civil amb una mica més de protecció.

—La repressió ha fet perdre força a l'ANC?

—No, ha passat que l'Assemblea ha hagut de gestionar durant aquests dos anys la frustració i el dol de l'octubre. Hi havia molta gent que després d'haver lluitat molts anys estava convençuda que, passat el referèndum, veurien la independència i la República. Moltes territorialitats es van centrar en els presos i va costar de tornar-les a centrar en accions propositives enfocades a l'objectiu polític de la independència. Després ho hem revertit amb campanyes com les d'Eines de País o amb els sindicats compromesos amb la República. Però passa que ajudes a generar estructures de més llarg termini. Això ens ha fet millorar. Hem de tornar a aprendre a gestionar el procés sense pastanagues. Hem d'aprendre a marcar-nos unes altres fites perquè el referèndum unilateral ja l'hem fet.

—L'independentisme pragmàtic hauria sorgit sense repressió?

—Sempre ha existit, això de dilatar la independència i no afrontar-la amb la seva duresa i dificultat. Canvien els actors i les correlacions de forces. Aquesta dicotomia ja hi era, a dins de tots els partits.

—Ara té uns altres protagonistes.

—Sí, han canviat.

—L'ANC manté el lideratge en el territori però ha perdut el lideratge més global?

—Hi ha un intent fort de marginalitzar l'Assemblea i això ho veus en determinats mitjans de comunicació d'una manera molt clara. A l'Assemblea sempre hem tingut dos riscos. Un, ser capturats pels partits polítics, i l'altre l'intent de marginalitzar-nos. En una primera etapa hi va haver més el perill de ser capturats i ara un esforç de marginalitzar i desacreditar les accions de l'Assemblea.

—Fa poc l'Ara us enfrontava a Òmnium i us criticava directament de manera molt dura. Vàreu fer un fil de Twitter desmentint alguna informació.

—Era un editorial que provava que la confrontació que hi ha entre els partits

JÚLIA PARTAL MARESMA

Òmnium mai s'ha posat en qüestions d'estratègia política

polítics hi fos entre les entitats, fet que em consta que va molestar a Òmnium. Les entitats fem coses diferents però complementàries. Va ser un intent de descàndid, de simplificació amb informació falsa en què deien que havíem reduït socis, tot i que aquests darrers anys n'hem augmentat de 39.000 a 49.000 i escaig... També filtraven un esborrany del debat intern donant-lo per bo.

—**Què molesta de l'ANC?**

—Què fem, què pensem i que continuem defensant la unilateralitat.

—**La unilateralitat és confrontació?**

—No és ben bé igual. La unilateralitat és allò que vam fer en el referèndum, que és exercir l'autodeterminació, avançar d'acord amb les majories democràtiques i anar prenent decisions que ens portin a la independència sense la necessitat de tenir l'acord de l'estat del qual et vols independitzar. I això com es concreta? Doncs tant de bo sigui sense confrontació.

—**No us agrada?**

—Té una connotació negativa.

—**Poseu-me un exemple d'aquesta complementaritat entre les entitats.**

—Amb Òmnium tenim una relació molt

cordial. Per exemple, si amb Eines de País l'Assemblea ha vist que per fer la independència efectiva cal tenir sindicats compromesos amb la República més forts i fem campanya per aconseguir-ho, és lògic que als altres sindicats els sigui més difícil la relació amb l'Assemblea. En canvi, Òmnium s'hi relaciona bé i s'hi pot posar d'acord en la lluita pels drets fonamentals. Totes dues entitats són necessàries i complementàries. Qui ens vol confrontar s'oblida que quan hi va haver el referèndum ja vam fer campanyes diferents. Òmnium mai s'ha posat en qüestions d'estratègia política.

—**En allò que són diferents l'Assemblea i Òmnium és en el funcionament. Quins pros i contres té la vostra organització més assembleària?**

—Amb això sí que hi ha xoc de cultures organitzatives. Nosaltres, tot allò que fem passa pels òrgans interns de decisió i hi ha molta gent que forma part de la presa de decisions. La part bona és que a l'Assemblea ens adonem de seguida de què pensa l'independentisme més actiu. La naturalitat amb què s'expressa l'organització és molt més gran. La part negativa és que, com que no som una estructura jeràrquica, la comunicació externa pot ser més ineficient.

—**Us heu de professionalitzar com Òmnium?**

—No. Tal com estem ara tenim un equip bo. Hi ha una vintena de persones entre tècnics i administratius i la gran força que tenim és la gent voluntària. L'aportació d'hores de dedicació dels voluntaris és d'un gran valor. Hi és a tots els estaments: secretariat, territorials, sectorials, exterior... Això és molt positiu i dona una gran llibertat a l'Assemblea.

—**Ara hi haurà eleccions. Us hi presentareu?**

—No ho he decidit.

—**Però si serà ben aviat!**

—Ara hem començat a decidir l'estratègia i després es decidiran els càrrecs. Això a l'Assemblea passa amb un mes de diferència. Abans de decidir, vull veure quin és el full de ruta que s'acorda per a l'any vinent. A més, a l'Assemblea no et presentes a presidenta de manera directa perquè et votin els socis, sinó que és el secretariat de 77 persones qui tria la presidència. Per tant, ara és molt diferent que fa dos anys, que va ser un cúmul de circumstàncies que va fer que acabés a la presidència. Ara ja conec més bé l'Assemblea per dins i vull veure com surt la composició del secretariat. Per les dues

bandes, perquè potser surt un secretariat que no em vol a mi de presidenta i per una altra ja sé què és treballar amb un secretariat que pren totes les decisions i vull veure quina composició en surt.

—**Teniu cap full de ruta al cap?**

—Jo em sento còmoda amb el de l'any passat i també amb el que s'ha portat a les territorials per a debatre.

—**El podeu explicar?**

—Es manté l'objectiu de superar el 50% de vot directe dels independentistes en les pròximes eleccions al parlament, perquè si s'aconsegueix reforçaria enormement. Ja només amb els titulars de premsa hi ha un abans i un després. És un element que ajuda a fer la independència unilateralment. Després també es proposa de continuar creant estructures pròpies. Un altre objectiu important és reforçar el paper de les sectorials i que hi hagi molts experts en els seus àmbits de treball.

—**Crear estructures va en detriment de la mobilització?**

—No, les mobilitzacions són molt importants. Remarco més l'altre punt perquè és més nou. L'Assemblea ja és coneguda per les seves mobilitzacions de pressió política, que en són la característica principal. Òbviament la mobilització ha de continuar.

—**Actes de desobediència més multitudinària?**

—Això t'ho has de preparar i ho has de fer quan tinguis molt clar quin és l'objectiu polític que l'acompanyarà. Si tu pretens bloquejar les fronteres, això té sentit per protegir una declaració d'independència. Allò que es va fer ho veig com una demostració de força i entrenament. Però el sentit d'aquestes accions ha de ser protegir o acompanyar una declaració de la independència.

—**Si el president Torra fes efectiva la declaració, sí que hi veuríeu sentit?**

—I tant!

—**I l'ANC hi jugaria?**

—I tant! En la desobediència s'ha de

JÚLIA PARTAL MARESMÀ

tenir clar quins perills estàs disposat a assumir pels objectius. Convocar una cosa que pot implicar la il·legalització de l'Assemblea, empresonar els seus 77 secretaris per terrorisme sense un objectiu polític no sé quin sentit té. Això té sentit si políticament anem alineats.

—**Això quan serà?**

—Si superem el 50% a les eleccions és possible que això sigui un catalitzador i faci que aquestes estratègies dilacionistes acabin fracassant.

—**Però si el 50% d'aquests parlamentaris no creuen en la via unilateral?**

—Aquest podria ser un problema. Però això a vegades no és així perquè el referèndum tampoc era al full de ruta. Una cosa és en quina via creuen i una altra allò a què porten les circumstàncies. El resultat d'aquestes eleccions pot canviar les coses.

—**Trebal·leu en aquesta línia?**

—Hem de posar esforços a aconseguir més del 50% en les eleccions. També volem treballar més en la internacionalització, les assemblees exteriors sempre ho han fet i n'hi ha que han fet una feina extraordinària. També som més presents en organismes internacionals.

—**La lluita per la unitat ha fracassat?**

—És evident. De moment, no ens n'hem sortit.

—**L'independentisme s'ha dividit?**

—Hi ha reunions en què a vegades sembla que s'avança i apareix un element que es va generar l'octubre del 2017. Coses que van passar en aquella tardor creen distàncies político-personals importants. I això influeix. Són unes ferides que no han cicatritzat.

—**I això vol dir que hi ha d'haver nous lideratges?**

—Potser sí.

—**A les pròximes eleccions impulsareu primàries o hi participareu?**

—Tal com tenim el full de ruta del secretariat, que es proposa a l'assemblea general ordinària, no hi ha cap proposta per a tenir una implicació directa a les eleccions. Però és cert que encara falta recorregut intern i l'assemblea general. La meua opinió personal és que allò que va fer l'Assemblea a les municipals era on més lluny es podia anar sense comprometre la independència dels partits polítics, que és un valor molt important a preservar.

—Què significa l'acte de Perpinyà?

—És l'acte en què l'exili s'apropa i ve a Catalunya i, de la mateixa manera que s'han fet actes als Lledoners, al Puig de les Bases i al Mas d'Enric per donar suport als presos, ara es fa aquest. La gent té ganes d'anar-s'hi. L'Assemblea s'encarrega dels autobusos i es nota que la convocatòria ha generat molta il·lusió a la base independentista. Hi ha més interès que quan vam anar a Madrid. S'ha d'intentar que sigui un acte plural de què significa l'exili.

—A vegades una part de l'independentisme critica la vostra opció unilateral per excloent.

—Aquesta crítica la fan els mateixos que es van posar d'acord per a fer un referèndum unilateral. Llavors es deixava una part de l'independentisme fora i no hem de fer res fins a un referèndum acordat? Renunciar a la unilateralitat és equivalent a renunciar a la independència en el context en què som.

—Hem normalitzat massa la repressió?

—Hi ha aquest risc.

—Què en penseu, de la taula de diàleg?

—El perill d'aquesta taula ja l'hem explicat, és que faci la sensació que el conflicte és en via de resoldre's, baixi la tensió internacional i es generi una bona imatge per a Pedro Sánchez sense haver de fer res a canvi. D'una altra banda, entenc l'argument d'Esquerra, quan diu que no pots regalar la bandera del diàleg. Si el diàleg, el plantejges en clau d'autodeterminació, no em sembla malament. Però la pregunta que em faig és quan ja hagin dit per activa o passiva que de l'autodeterminació no en volen parlar, què en farem, d'aquesta taula. No acabo de veure que hi hagi cap pla.

—Quan vàreu dir que els comuns no podien ser als dos costats de la taula es va crear un enrenou considerable.

—Bé, és aquest intent reduccionista que vol que l'Assemblea siguem uns purs que exclouen als altres, però no ho som. Era una qüestió de sentit comú. Amb quina

força negocies si hi ha una part que té informació per les dues bandes i no saps a quina juga. Com s'ha vist al final, són a la taula.

—Amb Manuel Castells.

—Jo de seguida vaig valorar positivament que hi fos Manuel Castells perquè s'ha manifestat en favor del dret d'autodeterminació. Després he quedat decebuda perquè ha dit que no defensaria el dret d'autodeterminació perquè ha jurat la constitució. No em sembla que sigui cap argument, perquè que la constitució sigui un impediment per fer un referèndum és una interpretació.

—Òmnium fa la campanya per l'amnistia. A l'Assemblea hi esteu d'acord?

—En aquest tema evidentment hi estem d'acord i a la pre-taula de diàleg s'hi va amb el consens de demanar autodeterminació i l'amnistia, però nosaltres en les nostres campanyes preferim posar l'accent en unes altres coses.

—Per exemple?

—Ara hem encarregat un estudi sociològic i qualitatiu per a analitzar els diversos perfils sociodemogràfics amb relació a la posició envers la independència. Volem treballar amb el perfil dels qui hi van en contra però que no són completament irrecuperables. Volem veure quines barreres hi ha per arribar-hi. Si ara volem fer un argumentari per a fer una campanya cap a la independència, no hi podem anar amb els argumentaris de fa quatre anys canviant les xifres. Han passat moltes coses i volem analitzar com han afectat.

—Podeu avançar cap dada?

—Encara no s'ha acabat, però puc dir que s'ha diferenciat en sis perfils. El bloc del 48% que vota independentista es divideix en dos. Hi ha un 35% que és independentista 100% i respon 'independència' sigui quina sigui i hi ha un 15% que, segons quin sigui el context, és més volàtil. Aquest perfil també el treballarem separatament per no perdre'l. Perquè sempre parlem d'ampliar el suport

Renunciar a la unilateralitat és equivalent a renunciar a la independència en el context en què som

Si no creien gaire en la independència, amb el relat de la por hi creien menys

però no has de descartar la possibilitat de perdre'n. A part els perfils previsibles, n'hi ha un amb el qual pensem que es pot treballar, que és molt apolític i que té un patró de votació aleatori. Aquest grup és molt interessant de saber com han viscut aquests anys i la seva percepció.

—Fareu servir arguments econòmics?

—Com et deia, encara no tenim els resultats definitius, però sí que sembla que en aquests grups del mig la campanya de la por va tenir efecte. Són conscients de tots els greuges, del finançament insuficient fins a la manca d'infraestructures, però han comprat el relat que amb allò que es va fer l'octubre del 2017 s'ha empitjorat tot. Per tant, la campanya de la por econòmica va ser eficaç.

—Més que la repressió?

—En aquest perfil sí, perquè no voten independència i no estan directament afectats per la repressió. I si no creien gaire en la independència, amb el relat de la por hi creien menys. ■

Cinema Festival Animac a Lleida

Fires Saló del Còmic de València

Exposicions 'Objectes de disseny' a Barcelona

VilaWeb { Paper } 29/2-1/3/2020

**D.E.S.
C.O.N.N.E.C.T.A.**

ARTS ESCÈNIQUES
GASTRONOMIA / LLIBRES / MÚSICA
CULTURA POPULAR
CINEMA / ARTS VISUALS / MUSEUS
FIRES I MERCATS

València escalfa motors i es prepara per a les falles · Aquest cap de setmana es farà la 'mascletà' vertical i la crida fallera

TRET DE SORTIDA DE LES FALLES DE VALÈNCIA

TRET DE SORTIDA DE LES **FALLES** DE **VALÈNCIA** AQUEST CAP DE SETMANA

Festes València escalfa motors i es prepara per a les falles · Aquest cap de setmana es farà la 'mascletà' vertical i la crida fallera

València escalfa motors i es prepara per a les falles. EFE

REDACCIÓ

València escalfa motors i es prepara per a les falles. Aquest cap de setmana és un dels més moguts per als festers. El punt culminant serà diumenge amb la crida, que servirà de tret de sortida a les Falles 2020. Però abans, divendres hi haurà la Gala Fallera i dissabte la *mascletà*

vertical, que enguany anirà a càrrec de Ricard Caballer.

Mascletà vertical

Dissabte a les 20.00 es farà a la Marina Real el primer espectacle pirotècnic de les Falles. Serà la *mascletà* vertical, en què Ricard Caballer dispararà 1.800 quilos de material pirotècnic. L'objectiu és que esdevingui l'espectacle més sostenible de la història de les festes i que deixi un

70 % menys de residus que una *mascletà* tradicional.

Aquest espectacle, que durarà uns deu minuts, combinarà els millors elements d'una *mascletà* amb els castells de focs artificials.

El dia de la Crida

El dia més important serà diumenge, quan a les Torres de Serrans la Fallera Major de València, Consuelo Llobell, farà un discurs per a convidar tothom a visitar la gran festa de la ciutat. Serà a les 20.00 i després començarà un espectacle de llums i pirotècnia, el tret de sortida de la festa. És un dels moments més esperats pels fallers, però els actes hauran començat a primera hora del matí.

Al matí la pólvora serà la reina de la ciutat. És el moment de la *despertà*. A les 7.20 els més petits seran els encarregats de tirar petards al ritme de les bandes musicals que els acompanyaran. A les 7.30 serà el torn dels adults, amb la *macrodespertà*. Els fallers recorreran els carrers de València avisant els veïns que comencen les falles. En acabant, es farà l'esmorzar faller.

A les 14.00 hi haurà la primera gran *mascletà* de l'any. Com cada dia, fins el 19 de març, la plaça de l'Ajuntament s'omplirà de gent amb ganes de vibrar amb els trons. La pirotècnica Peñarroja serà l'encarregada de disparar la primera *mascletà* de les Falles 2020.

LES CINC CITES DEL **SALÓ DEL CÒMIC** DE **VALÈNCIA** QUE NO US PODEU DEIXAR PERDRE

Festivals València acull un nou Saló del Còmic amb el ferm compromís de potenciar la indústria al País Valencià

REDACCIÓ

Aquest cap de setmana, del 28 de febrer a l'1 de març, el pavelló 7 de la Fira València obre la porta a tota mena d'il·lustradors, youtubers, cosplayers i fans del còmic i del cinema per a participar en el Saló del Còmic de València. S'hi oferirà una gran oferta d'activitats, tallers, exposicions i xerrades per a tots els públics.

La fira opta pel còmic com a motor creatiu de la indústria de l'entreteniment i per potenciar aquest sector al País Valencià. És per això que tindran un espai molt destacat al Saló del Còmic, i gràcies al suport de l'Associació d'Editors del País Valencià, hi haurà una zona dedicada a visibilitzar el còmic del país i on es reuniran editorials, autors i llibreries especialitzades.

De tota la gran varietat d'activitats que presenta la fira d'enguany, us oferim una llista amb les cinc propostes que no us podeu deixar perdre:

El còmic com a denúncia de les agressions masclistes

El Saló ofereix diverses exposicions vertebrades per l'eix feminista i la denúncia de la societat heteropatriarcal. Una d'aquestes mostres és Silenciosa(s), de la guionista Salomé Joly i la il·lustradora Sibylline Meynet. S'hi denuncien les agressions contra les dones a l'espai públic mitjançant nou relats. L'autora participarà en una conferència i una taula rodona per presentar el llibre i compartir amb el públic el procés de recopilació de testimonis i investigacions i per obrir un debat sobre les possibles solucions a aquest gran problema. També hi haurà altres exposicions relacionades amb la qüestió, com són 'Nosaltres també' i l'obra de Marika Vila.

'Inclusion Man', el còmic com a eina terapèutica

El Saló del Còmic acull el projecte 'Inclusion Man', un còmic que narra la història d'un superheroi amb discapacitat intel·lectual i de desenvolupament

El cartell d'enguany és del dibuixant de Marvel Salva Espín. CEDIDA

que lluita per la inclusió de les persones amb diversitat funcional. 'Inclusion Man' neix d'un projecte de l'associació Plena Inclusión, que treballa en aquest àmbit. Així doncs, divendres, 28 de febrer, a les quatre de la tarda, es presentarà el còmic en un acte que anirà a càrrec d'Àlex de la Fuente, responsable del projecte, amb Borja Carretero i Alex González, dibuixants del còmic, i Pedro Juan Pinilla, alumne del taller de còmic on va sorgir la idea d'aquest còmic inclusiu.

Per altra banda, l'equip de 'Inclusion Man' també impartirà un taller per a infants. Es basarà en una activitat de creació de superherois amb alguna mena de discapacitat, transformant-la en un superpoder. L'objectiu és que els més petits es familiaritzin amb la qüestió i que els personatges creats puguin aparèixer en els números següents del còmic.

Les revistes de còmic emergents al País Valencià

La fira compta amb un espai dedicat a exposar les revistes de còmics Alta Tensión i Plaça del Mercat, dues propostes originals del País Valencià. Alta Tensión és una revista de còmic *underground* i subversiu editat per Desfiladero Edicions, que va néixer el 2019 amb la intenció de reactivar la indústria entre els joves. Compta amb les signatures dels autors més emergents del país i algunes d'internacionals. Per la seva banda, la Plaça del Mercat és una revista de còmic que també va començar l'any passat, basada en una publicació gràfica semestral entre el còmic clàssic americà, l'hiperrealisme i el pin-up, sempre amb un to marcadament costumista. Té com a objectiu servir de plataforma de difusió d'artistes emergents i creadors que provenen del caldo de cultiu universitari.

Retrospectiva i conferència sobre Manuel Gago

La fira també ofereix l'exposició 'Manuel Gago, de València al món', una retrospectiva de l'artista Manuel Gago, autor d'*El Guerrero del Antifaz* i considerat un

'Silenciosa'. CEDIDA

dels autors del País Valencià més importants de la història i pare de l'escola valenciana del còmic. Per aquest motiu la fira també organitza la conferència 'Què entenem per escola valenciana?', amb els divulgadors Pedro Porcel i Paco Baena. Serà un diàleg on s'exposaran les principals característiques d'aquesta etapa clàssica del còmic valencià. Una etapa que té lloc entre els anys quaranta i seixanta i aplega multitud de dibuixants, guionistes i artistes de la zona.

Activitats per als més petits

La fira del còmic té amb una àmplia programació encarada al públic infantil. De les activitats i tallers que ofereix, destaquem un insòlit taller on els in-

fants tindran l'oportunitat de parlar amb Adriana Ocampo, la directora del Programa de Ciència de la NASA, sobre films que tenen lloc a l'espai, com els coneguts *Star Wars* i *Star Trek*.

També destaquem el taller 'Herois del còmic valencià', impartit per Equipo Tebeo, una entitat que promou el gènere entre els més menuts. L'activitat permet als infants de participar en el procés de crear personatges del còmic clàssic valencià, recuperant-ne de representatius com Colilla i el seu ànec Banderilla, el gat Pumby i Blanquita, o Marco Antonio, el protagonista de les historietes de Mique Beltrán. Aquest taller, a càrrec de Javier Gay i Gabriela Stoykowki, va dirigit a un públic entre sis anys i catorze.

Del 27 de febrer al primer de març, Lleida serà la capital del cinema d'animació. ACN

L'ANIMAC 2020 IL·LUSTRA LA MEMÒRIA AMB MÉS DE 270 TÍTOLS DE TOT EL MÓN

Festivals Del 27 de febrer al primer de març, Lleida serà la capital del cinema d'animació

REDACCIÓ

Del 27 de febrer al primer de març, tornarà a Lleida la Mostra Internacional del Cinema d'Animació de Catalunya (Animac), un festival no competitiu nascut el 1996 que s'ha consolidat amb prestigi internacional. Enguany, amb el títol 'Time Capsule', tindrà per eix central la memòria. La directora, Carolina López, creu que l'animació és una gran eina per a recuperar el passat, per a aplegar i conduir els records, el temps viscut i la història, que permet de parlar d'allò

que és molt difícil d'abordar amb la imatge real.

L'Animac 2020, organitzat per l'Ajuntament de Lleida i amb el suport de l'Institut Català de les Empreses Culturals (ICEC), l'Institut de la Cinematografia i les Arts Audiovisuals (ICAA) i CaixaFòrum Lleida, ofereix una programació extensa, amb 273 títols. De la memòria més personal a la més universal, de la individual a la col·lectiva, de la més local a la més remota, amb peces procedents de 61 països, com ara l'estat francès, l'estat espanyol, els EUA, el Regne Unit, Alemanya, Rússia, Bèlgica, el Canadà, el Brasil, el

Japó, la República Txeca, l'Argentina, Hong Kong, els Països Baixos, Suïssa, Portugal i Mèxic.

A la mostra es vertebrava el discurs memorístic en tres àmbits: el polític i social, l'europeu i el femení. En el polític i social, es destaca la conferència de l'historietista i realitzador francès Aurel, que enllesteix un llargmetratge animat titulat *Josep*, una producció francesa amb aportació catalana. Hi detallarà el procés de creació del film, en què s'explica la història de republicans catalans que van travessar els Pirineus per anar a l'estat francès i trobar la llibertat, però van anar a parar a camps de concentració. Compta

A la mostra es vertebra el discurs memorístic en tres àmbits: el polític i social, l'europeu i el femení

amb la veu de Sergi López i la música de Sílvia Pérez Cruz.

En l'àmbit europeu, hi haurà la projecció dels treballs i la conferència del búlgar Theodore Ushev. La directora de l'Animac, a la presentació, va ensenyar el llibre elaborat per Ushev durant la producció del seu nou curtmetratge, *Barcelona de foc*, que es podrà veure a la mostra. Així mateix, s'hi projectarà el curtmetratge *Dcera* de la República Txeca, fet per estudiants, que ha estat nominat als Oscar i que es basa en els records que una filla explica al seu pare, hospitalitzat, durant els darrers moments.

En el vessant femení, hi haurà la gran dama de l'animació francesa, Florence

Miailhe, que rebrà el premi Animation Master. És pintora i fa deu anys que treballa en el primer llargmetratge, centrat en la immigració. També s'hi destaca la directora portuguesa Regina Pessoa, que torna a Animac per presentar el seu últim curtmetratge, *Tio Tomás*, premiat als Annie Awards, i per impartir un taller per a alumnes d'art. Cal afegir-hi l'animadora independent mexicana Karla Castañeda, apadrinada pel director de cinema Guillermo del Toro. Enguany han augmentat els projectes rebuts a l'Incubator, tots d'una extraordinària qualitat.

Enguany el premi Honorífic d'Animac 2020 serà per a l'artista sud-africà William Kentridge, de qui es podrà veure

una retrospectiva completa. Kentridge ha exposat en museus tan importants com la Tate Modern de Londres i el MoMA de Nova York, o bé a la Biennial de Venècia.

El premi Animation Master serà atorgat a Florence Miailhe, per la seva feina brillant com a realitzadora de curtmetratges, amb la tècnica de la pintura animada a càmera. S'oferirà també una retrospectiva amb sis dels seus títols. Finalment, en un any dedicat a la memòria, Animac reconeixerà amb el premi Trajectòria l'historiador de cinema i dibuixant català Jordi Artigas, per la seva valuosa aportació a l'estudi i la divulgació del cinema d'animació independent.

El pa amb oli és una recepta clàssica de la gastronomia del país. ARXIU

EL MILLOR **PA AMB OLI** DEL MÓN ES POT TASTAR AQUEST CAP DE SETMANA A **MALLORCA**

Fires La fira també ofereix la degustació de molts altres productes típics de les Illes

REDACCIÓ

El pa amb oli és una recepta clàssica de la gastronomia del país. Segons els experts, un bon pa de pagès ha d'estar elaborat amb farines locals, tenir una molla humida i una crosta cruixent. Aquest cap de setmana a la Feixina, a Palma, es farà el segon campionat mundial de pa amb oli, una oportunitat per a menjar una bona llesca de pa amb D.O. Oli de Mallorca. També hi haurà degustació d'altres productes típics de les Illes, com l'arròs sec, el llom amb col, el frit de mè, de matances o de sípia i sobrassada.

Del 17 al 23 de febrer, es va fer la primera fase del campionat, i hi van participar restaurants de Mallorca, Menorca i les Pitiüses. De cada lloc es va triar el millor pa amb oli. Els finalistes competiran diumenge per saber qui és el guanyador.

TOT ALLÒ QUE NO SABÍEU SOBRE ELS ANYS DE TRASPÀS

Calendari Normalment, es creu que el dia que s'afegeix cada quatre anys és el 29 de febrer, però no és ben bé així

REDACCIÓ

Cada quatre anys, el calendari presenta un canvi: té un dia més. Són els anys bixests o de traspàs, que tenen un origen molt antic.

El primer contacte amb l'any de 366 dies ens va arribar pels romans, en època de Juli Cèsar. Ells ho havien copiat dels egipcis, que ja tenien un any amb un dia més al calendari. Aquest dia ve definit pel fet que la Terra no triga 365 dies a fer la volta al sol, sinó que la fa en 365 dies, 5 hores, 48 minuts i 46 segons. Aquestes sis hores de més s'acumulen i, cada quatre anys, s'afegeix un nou dia de 24 hores. De fet, si no tinguéssim aquest dia de més, amb el pas dels anys les estacions s'anirien movent en el calendari, perquè l'any seria més curt que no pas l'any astronòmic.

El nou calendari promogut per Juli Cèsar es va anomenar calendari julià, però no era perfecte. Com que les sis hores no són exactes, calia treure un dia cada 128 anys i, per tant, alguna vegada s'havien de fer anys de 364 dies.

Per uniformitzar la qüestió, el papa Gregori XIII va convertir el calendari julià en l'actual calendari gregorià, que funciona un xic diferent. Cada quatre anys, hi ha un any de traspàs, però hi ha excepcions: els anys múltiples de 100 no són de traspàs. Així i tot, per acabar de quadrar les xifres, els anys múltiples de 400 sí que tenen un dia més. És a dir: l'any 1900 (múltiple de 100), no va tenir un dia més, però el 2000 (múltiple de 400) i el 2020, sí.

Un fet curiós dels anys de traspàs té a veure amb el dia intercalar o epactal, que

Un calendari de l'ermità. vw

és el dia que s'afegeix al calendari. Normalment, es creu que és el 29 de febrer, però no és ben bé així. El dia que es va afegir inicialment va ser el 24 de febrer, per això l'any s'anomena bixest, que vol dir que s'afegeix el *bix sextus dies ante calendas martii* ('repetició del sisè dia abans del primer de març'). Aquest dia de més feia que les festes celebrades entre el 24 i el 28 de febrer passessin a celebrar-se entre el 25 i el 29 de febrer. A més, és interessant de remarcar que el dia s'afegeix al mes de febrer perquè en l'antic calendari romà el febrer era el darrer mes de l'any. No va ser fins a la reforma gregoriana del 1582 que el dia afegit va passar a ser el darrer del mes (el 29 de febrer).

Això porta a un joc de dates prou curiós. Segons quin calendari es consulti, els qui celebren el sant entre el 24 i el 29 de febrer hi troben un ball de dates. Hi ha calendaris que hi afegeixen el 29

de febrer i, per tant, només hi posen els sants que van morir aquest dia, com ara sant Hilari i sant Romà. En canvi, hi ha calendaris que entenen que el dia afegit és el 24 de febrer i aquell dia no hi apareix cap sant. Per tant, els qui habitualment celebren el seu sant el dia 24, enguany el tenen marcat el dia 25. I així successivament.

Per exemplificar-ho, ens fixem en dos calendaris tradicionals. D'una banda, el 'Calendari dels pagesos', que per a l'any 2020 diu que el 24 de febrer és sant Modest, sant Edilbert i santa Primitiva. D'una altra, el 'Calendari de l'ermità', que no té sants el dia 24. Aquest dia hi consta com a 'dia afegit per any bixest'. Segons aquest calendari, els sants que habitualment se celebren del 24 al 28 de febrer, enguany s'escauen entre el 25 i el 29 de febrer. Una singularitat que només passa cada quatre anys.

La mostra repassa creacions surrealistes dels darrers cent anys. EFE

‘CECI N’EST PAS UNE EXPOSITION’: **SURREALISME I DISSENY** DIALOGUEN AL CAIXAFORUM DE BARCELONA

Exposicions L'exposició 'Objectes de diseg. Surrealisme i disseny 1924-2020' aplega obres d'artistes com Dalí, Magritte i Miller i es podrà veure fins al 7 de juny

EFE/REDACCIÓ

La pipa de Renée Magritte transformada en un carretó supletori de menjador. Uns llavis fets sofà. Un trencadís de vaixella fet làmpada. El disseny industrial ha pouat en l'imaginari surrealista i se n'ha nodrit històricament; aquesta simbiosi és l'eix vertebrador de l'exposició 'Objectes de diseg. Surrealisme i disseny 1924-2020', que es pot veure al CaixaFòrum de Barcelona fins al 7 de juny i que aplega obres d'artistes com Lee Miller, Magritte, Salvador Dalí, Man Ray, Le

Corbusier, Joan Miró, Antoni Gaudí o Marcel Duchamp.

'Ceci n'est pas une exposition'. Una declaració d'intencions que presideix una de les parets de la sala principal de la mostra, dividida en quatre espais annexos que proposen recorreguts cronològics per temàtiques, com el món dels somnis, el subconscient, l'erotisme, les obsessions, l'atzar i el pensament caòtic.

La mostra repassa creacions surrealistes dels darrers cent anys amb obres multidisciplinàries: pintures, escultures, dibuixos, objectes, cartells, revistes, llibres, fotografies, pel·lícules històriques i mobiliari.

Després de l'èxit d'Intocable, el tàndem de directors Olivier Nakache i Éric Toledano tornen a la gran pantalla per tractar del trastorn de l'espectre autista. ACN

'ESPECIALS', DELS CREADORS DE 'INTOCABLE', ARRIBA ALS CINEMES EN CATALÀ

Després de l'èxit d'Intocable, el tàndem de directors Olivier Nakache i Éric Toledano tornen a la gran pantalla per tractar del trastorn de l'espectre autista amb *Especials*, que es podrà veure als cinemes en català. A més, també s'estrena el film de terror *The Invisible Man*, amb Elisabeth Moss; la comèdia *The Gentlemen*, de Guy Ritchie, amb Matthew McConaughey; i el drama *Just Mercy*, amb Jamie Foxx.

Especials

Hors normes

Direcció: Olivier Nakache, Éric Toledano. Intèrprets: Hélène Vincent, Catherine Mouchet, Suliane Brahim, Aloïse Sauvage; Vincent Cassel, Reda Kateb, Bryan Mialoundama, Frédéric Pierrot. Gènere: Comèdia.

Dos amics amb trastorn de l'espectre autista creen una organització sense ànim de lucre per a nens i adolescents que es troben en la mateixa circumstància. En català.

The Invisible Man*El hombre invisible*

—
Direcció: Leigh Whannell. Intèrprets: Elisabeth Moss, Storm Reid, Harriet Dyer; Aldis Hodge, Michael Dorman, Benedict Hardie. Gènere: Terror.

—
Una dona refà la seva vida després del suïcidi de la seva ex-parella, un maltractador. Comença a tenir visions estranyes fins al punt que es convenç que, en realitat, continua viu.

The Gentlemen*The Gentlemen: Los señores de la mafia*

—
Direcció: Guy Ritchie. Intèrprets: Michelle Dockery, Lyne Renee; Matthew McConaughey, Charlie Hunnam, Jeremy Strong. Gènere: Comèdia.

—
Un home es fa ric construint un imperi de marihuana a Londres. Quan corre la veu que vol retirar diners del negoci, es comencen a moure els qui volen la seva fortuna.

Just Mercy*Cuestión de justicia*

—
Direcció: Destin Daniel Cretton. Intèrprets: Jacinte Blankenship, Brie Larson; Jamie Foxx, Michael Harding, Christopher Wolfe. Gènere: Drama.

—
Basada en fets reals. Un advocat decideix d'anar a Alabama a defensar els condemnats erròniament i que no tenen recursos per a aconseguir una representació legal adequada.

La Xina encausa i arresta Jimmy Lai, un dels principals opositors d'Hong Kong

Vaga feminista: tota la informació sobre el 8 de març

El Marroc impedeix l'entrada de diputats d'ERC, CatECP i la CUP que anaven al Sàhara

L'OMS eleva el risc d'impacte del coronavirus a 'nivell molt alt' arreu del món

El desglaç de l'Antàrtida deixa al descobert una illa desconeguda fins ara